

Hind 40 marka

G
M
B
E
R
G

ROMAAN

No

6

AR

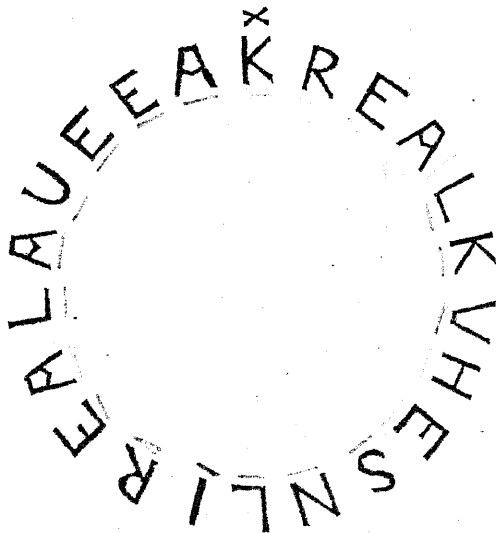
U. A. Eesti MSV Hakk
Revisiõnukogu

SP
7591

„Estonia“ draamanäitleja Marta Niilus.

KIRJASTUS-OSAÜHISUS „ARENG“
TALLINN, 1927. A. VI. AASTAKÄIK.

Hindmõistatus nr. 6 (120).

Kuidas võib kõrval joonistud ringkujulises mõistatuses, kus 22 tähte, 11 sõna saada nii, et iga sõna viimane pool annab järgmise sõna esimese poole. Esimen sõna hakkab ristiga märgitud K-st peale, kuna viimase sõna viimane täht lõpeb esimese sõna tähe K peale?

Sõnade tähendused oleks järgmised:

1) Lõnga kogu; 2) Hävitab noored taimed; 3) Sünnib laulmisel; 4) Kaswab põllul; 5) Terawa otsaga asi; 6) Alew Tartumaal; 7) Asi, mis puudub waestel; 8) Osa kaewust; 9) Maitseorgan; 10) Missuguselt rebaselt ei võeta rahka? 11) Mis on igal inimesel?

Lahendused tulewad saata „Romaan'i“ talitusele, Tallinn, Müüriwahe tän. 16, kuni 30. aprillini „**Hindmõistatuse lahendus**“ all. Lahendajate nimed avaldakse „Romaan“ nr. 9 (123).

Õigete lahenduste saatjate wahel loositakse välja: 1) A. H. Tammsaare „Tõde ja õigus“; 2) I anne Ed. Wilde kogutud teostest; 3) Aug. Cailli'i „Wastu hommikut“.

„Romaan'i“ talitus.

Hindmõistatuse lahendus nr. 2 (116)

on: KULLASEPP.

Õigeid seletusi saatsid:

Tallinnast: Renate Annok, Ada Altborg, Ed. Arukäe, K. Allisson, W. Alango, Anna Anso, Egon Awendt, Karin Awendt, A. Awendt, Herta Armann, A. T. Altermann, Edm. Aadli, Adamson, Wally Anderson, E. Allmann, B. Allmann, E. Bachmann, M. Braun, Fernanda Berg, Herta Berg, L. Brück, Helga Berg, Paul Einberg, E. Eemmann, P. Eck, Aleks. Espe, M. EHKmann, Hilda Flor, Archibald Gärtner, Elmar Grau, W. Grünthal, Armand Grau, Leo Grünthal, S. Hanson, Joh. Heidemann, Helmar Hansen, E. Heinrichson, John Hanso, H. Herodes, Arwed Johanson, K. Johanson, And. Janson, Erich Johanson, Wiktor Jürisson, Milla Jeromin, Julie Johanson, Marie Jürisson, Hugo Jürgens, Friedrich Johanson, W. Jaks, Arkadi Jürisson, Johannes Johani, Georg Jürisson, Harald Johani, Arnold Johani, Kulo, L. Kreegi, Elmar Kallas, K. Karu, Irma Kesner, Leida Kuuseoks, Karla Kuk, Helmut Kägu, A. Kägu, Adele Kastan, Aleksander Kuiw, W. Kuk, Ellen Kalman, Bruno Kask, A. Kask, Endel Kallas, Elmar Kuusler, Hugo Kuusler, S. Kask, Joh. Kemper, Ingeborg Kinkar, H. Kuuli, H. Kuldner, E. Klementjew, E. Kerakas, E. Kreem, Armida Kiirmann, Helga Kalde, Aug. Kaasik, A. Lucius, Julie Liebeon, Ellen Lepp, Erich Luht, Karl Luht, E. Luuk, Johanna Lambok, Elisabeth Lindpur, Irene Lebas, E. Lepa, H. Masing, Jenny Mihailowa, E. Martin,

E. Mikita, Ilmar Mägi, Anna Mägi, Hed' Martinson, P. Melifer, Walter Misler, Margot, Mary, Edgar Martwerk, Erich Maaro, Jüri Martwerk, E. Martwerk, L. Nömberg, Benita Nömberg, E. Nömberg, T. Nano, Rudolf Ollmann, R. Otter, Pauline Ots, Edmund Ots, Julius Ots, Hilja Ots, S. Peterson, Ewald Poobul, Agnes Poobul, Karl Pressraud, I. Palm, E. Pettai, Arthur Peterson, I. Petrow, Anna Pöwwat, K. Parol, Olga Pähin, A. Pramo, Hermann Purk, Johanna Purk, H. Pölder, Johannes Peet, U. Roots, W. R.; Alfred Rekka, N. Raudwere, Friida Rätsep, Irene Rist, Tamara Rist, Udo Riga, Elwine Raksneff, Ed. Rekand, Elmar Rebane, E. Riisk, O. Räesk, Edgar Rullinkoff. A. Rosenfeldt, Marie Reinwald, Helmut Rullinkoff, E. Raaman, E. Rõigas, Leida Sarjas, E. Saks, Ksenia Siitam, M. Suisen, Roland Simmer, Leida Simmer, A. Simm, H. Siirmann, Johannes Seero, A. Soonik, Ksenia Simonlatser, John Suigussaar, Woldemar Sikk, Osw. Saks, Ewa Sepp, J. Sibbelin, Helene Saberg, M. Stein, E. Steinmann, Herta Steinmann, D. Tumm, Aleksander Torn, Mädis Tihkan, Karl Teppich, W. Treufeldt, K. Tramberg, Irma Tark, Herb. Taada, Rudolf Unt, N. Urbanowitsh, Oswald Uuetalu, Aug. Weidenthal, Charlotte Weiss, Oskar Winkelberg, O. Wahter, A. Wait, R. Waho, Harald Wiik, Helmut Waltmann, L. Weltbach, Elwy Wend, A. Zimmermann.

Tartust: Sinaida Entson, L. Jõul, Johan-

Romaan

Ilmub kaks korda kuus.

SISU: H. Courths-Mahler: Juta. — Rudyard Kipling: Purun Bhagati ime. — Karl Schönherr: Ema lootus. — Gustav Schröder: Punasaba. — H. Wühner: Talweö. — Karl Lütke: Morfium — Hans Gäfken: Muinasjututund. — Jón Svensson: Nonni lumetormis. — Luise Westkirch: Libahunt. — Tött ja nalja.

Nr. 6 (120)

Märts 1927

VI aastakäik.

Juta.

Sassa kirjaniku Courths-Mahler'i romaan.

6

See kolas väga energiliselt.

Kristjan piilus kõrnale pereproua poole. Aga talle ei tulnud meeldegi perenaise weidra wäljanägemise üle naerda. Esiteks oli ta sellega harjunud ja teiseks oleks tal pidanud enam julgust olema, kui tal seda tõesti oli.

Nuttu wiis ta hobuse minema ja katkus kahelordse ujumusega eilist hooletust heaks teha. Seis „wanal“ olid paganaterawad filmad ja ta ei wiwitanud otsusega, kui keegi oma kohuse hooletusse jättis. Ja Hoheneggis oli õige hea elada. Kes oma kohuse täitis, selle käsi käis ta hästi.

Proua v. Hohenegg waatas tallipoisile järele, kuni see talli kadus. Siis waatas ta ringi. Leides kõik korras olewat, läks ta pikkamisi, pikast põllusõidust kangeksjäänud jalgadega, õuest wälja eemale „lossi“ poole, nagu herrastemaja ümbruses hüüti.

Lai trepp wiis üles ukse juure. Pikkamisi, aste astmest, sammus proua Laura üles.

Tema kestmise suurusega paks keha peitus algupäraseks ratsakleidis. Kuulaadiline jakk katkis ta keha pealmist osa. Alumine kehaosa peitus ratsapükstes, mille harud põlwele kohalt nahkgameashidesse kadusid, mis oma korda jälle jaabastes lõppebid.

Peas olid õredad hallid juuksed kofku keeratud kõwaks sõlmeks, millel istus tuulest luitunud ja wihmast leotatud wiktübara, mis pae-

laga löua alla kinni seotud. Selle wiktübara alt waatas wälja ümargune nagu väga energiliselt ja mitte sugugi lahkesti.

Hoheneggi proua ei näinud ses ülikonnas mitte sugugi peen ja kena wälja. Küll aga algupärane. Igatahes oli ta ülikond väga praktiline ja otstarbekohane sõiduks üle põldude tuule ja wihma käes, liiati weel, et proua v. Hohenegg ainult oma mõisa piirides ratsutas.

Ta astus nüüd lossi keskel suurde eessaali. Selle põrand oli kiviist ja teda katkis laiad ja lutuswaibad. Seinad ses jaalis olid wooderdatud puupaneelidega ja lagi ristamisi tumedaks peitsitud tammepalkidest loetatud. Peale kõrgete nahktugitoolide rühma, mis lamina ümber seisid, polnud ses ruumis muid mööbleid. Aga lai tammetrepp tagaseinal oma raskete, niferdatud käsipuudega awaldas oma arhitektoonilise iluga väga dekoratiivset mõju.

Seda treppi mööda lähenes perenaisele wana walgejuukseline teener lihtsas mustas liwrees. Teenri nägu oli täis wolte ja raseeritud. Johann teenis Hoheneggis juba ligi wiiskümmend aastat. Tema oli olnud kahe wiimase wabaherra v. Hoheneggi kammerteener. Isa oli ta pärandanud pojale ja pärast poja surma oli selle proua, praegune Hoheneggi omanik, tema enese majajärelaatajaks ülenandanud.

Proua Laura abitaas oli weel surmawoodis palunud, et Johann surmani peab jääma Ho-

heneggi, ja proua Laura pidas ustawaft teenrift jeda võrd lugu, et teda igas suhtes täielikult usaldas. Johann oli juba seitsekümmend aastat mana, täitis aga oma ametikohuseid veel täieliku kehalku ja vaimliku värsksusega.

Johann teenis nüüd juba kuus aastat — nii kaua oli wabaherra juba surnud — oma perenaist sama ustawalt kui enne oma mõlemaid herrasid von Hoheneggisid. Ja kui proua Laura ühele oma teenriks erandliku seisukorra lubas, siis oli see Johann.

Nüüd seisis ta sirgesti, kuidas ta wanadus seda lubas, perenaise ees.

See nokitas talle pead.

„Tere, Johann! On post juba tulnud?“

„Jah, armuline proua. Baniin ta einelauale.“

„Plus! Nii siis kümme minuti pärast eine; enne ajan need riided seljast. Olen päris kangeks jäänud. Me jääme wanaks, Johann!“

„Armuline proua on minuiga mõrveldes alles noor, aga armuline proua ei peaks nii wارا wälja põllule minema. Walitsejaherra on ju wäljas,“ wastas Johann alandliku lahtusega.

Proua Laura pigistas piitja kaenla alla ja rebis kübara peast.

„Walitseja on eht hurt, Johann! Ta on alles liig noor ja ta pea on kõisugu narrus-tega täidetud! Kui temale ei waadata sõrmedele, teeb ta mis tahab. Tema wajak kontrolli, sest et tal igawesed armastusmõtted peas mölguwad. Ujajooksul saab ta ju veel mõistlikuks, niipea kui omab tragi naise. Aga nüüd lööb ta veel tihti üle aiä. Sellepärast waja järele waadata. Hoheneggis ei tohi enam tekkida sühke oluford nagu ta siin oli, kui ma kümne aasta eest siia tulin.“

„Hoheneggile õnnistuseks, armuline proua. Meil käib nüüd kõik kui nõõri möõda, ja Hohenegg on umbruses eeskujulikum mõis. Aga piisut enam rahu mõistid armuline proua enesele juba lubada. Nõnda juba kell wiis hommikul wälja põllule minna, ükskoif milline ilm on, ja ainult wäikse kohwitassiga ning wõileiwakesega — see on raske. Nüüd on kell juba ligi üheksa, kui armuline proua alles korralikule einetele tulewad.“

Proua Laura äigas üle filedaks kammitud juuste.

„Te näete ju, et see mulle hea on. Johann.“

Lähen ju ka ühes kanadega woodisje. Siis on mul aega magada. Ainult see pagana ratsamine lähed mul raskeks. Aga wantriga ju põllule ei saa. Nii siis laske mulle eine walmis panna. Johann!“

„Kuulen, armuline proua.“

Ta läks trepist üles — mis ei pakkunud juugi ilusat pilti. Aga Johann näis olewat sel-

lega harjunud. Ta waatas temale rahulikult ja tõsilelt järele ning läks siis kööki, mis oli keldrikorral.

Proua Laura läks teisele korrale ja sealt pikka käiku möõda losji idatiiva poole.

Käiku möõda minnes wilitas ta jälle waljusti. Silmapilt awati üks üks. Jlmis umbes neljakümneaastane naisterahwas, kel halli alpakleidi peal walge põll ja peas walge tanu.

„Mita mu ruttu neist sõnniksaabastest wälja, Auguste!“ hüüdis temale proua von Hohenegg.

Auguste awas toa riietamistuppa ja lastis proua sinna sisse astuda. Auguste oli proua Lauraga Hoheneggi tulnud. Sel ajal, mil herra v. Hohenegg Brinkmeyer'i lese ümber lipitjes, selle poolt „kammerneitsiks kaubeldud. Seft proua Laura arwas tookord, et wabaproua von Hoheneggil tingimata peab olema ka õige kammerneitsi.“

Õjinestel aastatel oli Auguste oma perenaise kallal ilustamisefatjeid korralkanud. Tookord oli proua Laura veel olnud piisut ilusam kui praegu. Halli, õreda palmiku asemel oli tal siis veel ilus, pruun palmik ja ta ise oli ka veel piisut saleadam. Ja nii tuli ta Auguste käte alt alali õige kenalt wälja. Ka muudu oli proua Laura katsumud omandada wabaproua wiise, sest ta märkas, et seltskonnas, kuhu ta teine mees ta wiis, teda naerdi. Siis kaotas ta hmu ennaft ilusaks teha — ja lõpetas selle.

Kui wabaherra suri, oli proua Laura kaotanud igasuguse huwi oma wälimuse wastu. Sestsaadik ei lastnud ta jes suhtes enese kallal enam midagi toimida, waid oli rahul ainult sellega, mis praktiline ja mugaw.

Õsawail kätel aitas Auguste teda ümberriietamisel. Ratsaülikonna asemel riietus ta iselaadilisse majakleiti. See oli pehmet riidest ja hall, langes õlgadest alla suurtes woltides, tema keha seda wiisi üleni fattes.

Selles kleidis nägi ta wälja nagu hirmutis. Aga sellele ta ei mõtetud. See kleit sobis talle ja ta kandis sellesarnaseid kodus alati! Temal oli neid hull igaiüks isewärwi, aga kõik tunded, Auguste ise õmbles need talle.

Ka täna oli proua Laura mõne minutiga walmis. Auguste oli tal veel ruttu juukseid silunud ja piisut pehmemaks palmitsenud. Nende peale asetati wäike must tanukene ja Auguste tipis veel selle kallal.

Proua Laura naeris oma ette.

„Ara näe waewa, Auguste, ilusamaks ma sellest ei saa. Olen siin ilustamiskunstide tarwis lootusetä. Dieti on kahju, et su kunst mõnele ilusale ei saa kasulik olla. Sedawiisi hallitad Hoheneggis ära. Seda ei mõinud ja küll inestfi naha, kui ma ju kümne aasta eest siia tassisin?“

"Ah, armuline proua, mulle meeldib elu Hoheneggis väga hästi," ütles Auguste lõbusasti.

Laura Hohenegg ohkas.

"Noh, lasj olla. Tean juba, piisut muret teeb see sulle ometi. Meie mõlemad mõtlejime tooford piisut teifiti — Sina ja mina. Aga lohutu ühes minuga, ka minu lootused ja soowid pole täide läinud Nad on muutunud weeks — ja müüd on waja ujuda, kui ei taha uppuda — ije oma wiletsusse."

Wiimased sõnad ütles ta tajakese ja arusaamatult. Siis tõusis ta ruttu. Tume ilme seisis ta näol. Ja ta filmades — need oli tumefinifed, wäikesed filmad — peitus nagu waike walu, mis näole andis erilise ilme.

Enne kui Auguste wastata jõudis, oli Laura von Hohenegg toast lahkunud.

Mõni minut hiljem istus ta all einetoas, mis oma kalli sisefedeega kummalise raami andis maja perenaise lihsjale kujule. Ka raskete hõbeasjadega ning peene portselaaniga kaetud einelaud ei sobinud tema kujuga.

Ruttu ja rõõmutult, nagu üffikud inimesed enamasti ikka, sõi ta, selle juures pilku ajalehte heites ja sealt üht ning teist tüükifest lugedes.

Üffi näis teda midagi küfkestawat.

Ta filmad wiibifid pikemalt joone-alufel. Suure huwiga luges ta westet ja ta nagu omas peaaegu pühalikul ilme. Mõnda üllust lorkas ta ja pidas need eriti meeles.

Selle weste all seifis nimi: Günter von Hohenegg.

Kaua filmifes ta seda nime.

"Seda kirjutad ja kõigile, kes seda lugeda tahawad — nii siis ka mulle. Teakfifid ja, et ka mina seda loen, ja tõmbakfifid otjakese kipra ja kehifakfifid põlgfikult õlgu."

Seda ütles ta tajakese oma ette, seft et ta üffifute inimeste kombel mõnikord enefega rääkis.

Pikkamifi ja mõtifklades pani ta lehe kofku ja wahtis tarretult oma ette.

Siis tõstis sügaw ohe ta rinda ja ta jatkas oma üffifonet:

"Kuidas wõifut ma ometi uskuda, et seft targast peeneft inimeseft wõiks saada mulle poeg! Narr, kes ma olen! Sead tõugu hobune ja tööhobune — ei sobi kofku. Ei, ta ei wõinud teifiti talitada kui talitas."

Natufese aja pärast ajas ta enese firgeks ja kahmas postifoti järele laual. Pealiskaudselt waatas ta esiti kirjad läbi ja pani nad siis oma ette. Siis kohmetas ta ja filmifes üht ümbrikku. See käefiri näis teda eriti huwitawat, igatahes awas ta siis selle kirja esimesena.

"Doktor Heinz Görger! Jälle temalt kiri? Mis ta tahab? Jälle palwe Falknerite eest? Kui kummaline — müüd, mil ma olen wana ja tuim, leiab ta minu jaoks sõnu. Need aratamad aiunkt furbi mälestufi — mitte enam walugi ei tunne ma temale mõteldes. Ja ometi on ta mulle kord nimetumat walu teinud. Heinz Görger! Mis ta minult jälle tahab? Jätku ta minu rahule —"

Aga ta awas kirja ja luges seda ometi.

Doktor Görger kirjutas:

"Kõrgefti austatud armuline proua!

Wististi ei waata Teie neid ridu rõõmuga. Olen ka kaua kõhelnud, olen pidanud kofku wõtma kõi oma julguse, enne kui sõandafin Teile weel kord kirjutada. Aga ma julgen seda, ifegi kui sellega Teid peakfin tülitama.

Teie olete Fred Falknerile head teinud. Müüd palufin ma Teid, et Teie head teekfite ka tema õbedele. Teie üffi wõite neid aidata..."

Liigutawate soojade sõnadega kirjeldas ta müüd, millise raske koorma Jutta Falkner oma noortele õlgadele wõtnud ja kuidas ta selle alla ahwardas lämbuda, kirjeldas õe haigust, Jutta muret tema pärast, kirjeldas Jutta ema surma. Ja siis palus ta teda südamlikult, õdesid ühes wäikesel Walliga oma juure puhkusele kutsuda.

Laura kinnine nagu tuikas kummalifelt. Ruttu äigas ta käega üle filmade.

Siis wiskas ta kirja kõrwale, nagu oleks see ta sõrmi põletanud, ja asus teifi kirju läbi waatama.

Aga natufese aja pärast wõttis ta Görgeri kirja wuesti kätte ja luges ta weel kord läbi, Mis doktor Jutta Falkneri ohwrimeeleft kirjutas, liigutas kummalifelt ta südant.

Kui see kõi tõfi oli, siis oli see Jutta Falkner haruldaselt juuremeelne ja üllas ije-loom.

"Siis wäärib ta tõesti abi," mõtles ta rahutult.

Ta tõusis ja käis taas edasi ning tagasi, järele mõtlema hakates, kas tõesti wõimalik ei oleks dr. Gölgeri soowi täita.

Päewa jookfjul, kõigi äride ja askelduste wahel, luges ta kirja weel mitu korda. Ja jälle uitafifid ta mõtled tagasi minewifku.

Esiti polnud ta Brinkmeyereri kõrwal sellele kuigi suurt tähendust annud, et lasteta jäi. Tõelife nähjaga oli ta neelanud kõifjugu harimat lugemisarwa. Ta süda oli tooford alles täidetud õmetu armastufega Heinz Görgeri wastu. Karl Brinkmeyer oli abikaasale täielikult waba woli annud igas asjas. Tema anahmus ifhas saada miljonäriks. Ja selle sihi oli ta saawutanud. Ja kui ärid tal kaswafid üle pea

muutis ta oma ettevõtte aktiivselt. Müüd tahtis ta pisut puhata. Aga sellest puhkusest jai talle willand ja — kaks aastat hiljem suri ta.

Wäikeses prowintsi linna — umbes tuuni tee Hoheneggist — kus Brinkmayeri wabrik seisis, etendas ta oma abikaasaga suurt osa. Nad elasid linna ääres ilusas villas, kus müüd aktiivselt direktor elas. Selts oli villa proua Lauralt ära olnud, kui see teistkorda abiellus.

Brinkmayerid käisid linna parema seltskonnaga läbi, ja ses seltskonnas tundis proua Laura enese olevat õigel kohal. Aga kui erilistel kordadel ümbuskonna aadel ja garnisoni ohwitserid sellesse seltskonda ilmusid, siis taipas ta kohe, mis tal puudus. Ja ometi tõmbas teda ta erilise poolehoid üllade inimeste vastu nagu magneet nende inimeste hulka, kes tema üle südames naersid.

Criti üks daam seltskonnast oli see, keda proua Laura wäiksest piiratumalt inestas: wabaproua von Hohenegg, Günter Hoheneggi ema. See proua oli ka südamest üllas. Tema ei pilgamud Laurat iialgi, nagu seda teised daamid tegid. Kui ka temagi Laura seltsi sama wähe ohtis kui teised, ometi ei hoidnud ta temast meelega eemale, waid oli tema vastu alati taktikas ja lahke, nii et Laura mõnikord heameelega ta käele oleks suud annud. Seitsaadi oli see proua Laurale eeskujuks, kelle jälgedes ta tahtis käia.

Ühel päewal juhtus Laura sellele südamest austatud prouale Hoheneggi mees ja jalutades vastu. Proua von Hoheneggil oli poeg, kümneaastane Günter, käefõrwal. Lahkesti oli ta Lauraga rääkinud. Wäike Günter oli wõõrale daamile, nagu seda talle õpetatud, kätt suudelnud ja teda oma terasjuuste filmadega sama lahkesti filmitsemud kui ema. Seit päewast saadik oli Laura ka junker Günterist waimustatud. Nii tihti kui ta teda tulewikus nägi, awanesid ta ühiskus südames kõik ehtematiku tunde allikad. Niisuguse poja ema olla paistis talle ülilmana elurõõmuna. Ja selle emaliku armastuse tundes unustas ta oma õnnetu armastuse Heinzi Gõrgeri vastu.

Nii kaswas Günter Hohenegg peaaegu nagu tema filmade all. Ta wõttis ta kaswatuselt nii elawalt osa, nagu oleks poisj olnud tema oma laps.

Kui Günter hiljem isa kõrwal oma poni seljas ta villast mööda ratsutas, seisid proua Laura särastõmmil akna juures ja waatas sale-dale poisile järele. Nägi poisj teda, siis tere-tas ta proua Laurat wiisakalt.

Wõrksti selle järele suri Günteri ema. Laura armastus emata Günteri vastu jüvenes meel enam. Tol ajal kuulis ta esimest korda, et Ho-

heneggi mõisaga täbar lugu olla. Ennustati Hoheneggi peatset kokkwarisemist.

Wiimasel jõulupühäl, mil Brinkmayer weel elas, kinkis ta oma prouale kuulsa Hoheneggi hõbewara, mille ta wabaherralt olnud. Kõigil neil asjadel säras Hoheneggi wapp.

Kuni Günteri ema elas, ei olnud wabaherra julenud hõbeda warandust müüa. Müüd, mil proua surmud, puudus energiata mehel igasugune tugi.

Linna oli see päewandiseks, et Brinkmayerid Hoheneggi hõbewaranduse olid omandanud. Karl Brinkmayer tahtis sellega oma tuttawate ees tekkida; ta abikaasa pidi tema soovil andma peo, kus see hõberaha laual säras.

Mõni päew pärast pidu kohtas Laura Günter Hoheneggi, kes oli gümnaasiumi minemas.

Kui ta Laurat nägi, lõi ta paleb äkki lõkendama ja ta filmad filmitsejaid Laurat peaaegu põlglikult, kuna ta teretus kõrgina wäljendus.

See tegi proua Laurale nimetumat walu, aga ta jai poisist aru. Poisj kannatas rõh-wate olude all, aga peitis oma nured uhkuse ja kõrkuse warju.

Siis suri Laura mees ja Laura kuulis, et ta mees Hoheneggi mõisa peale suurema summa oli laenanud.

Järgnemas aastal tuli kokkwarisemine. Herra v. Hoheneggile käigi igalt poolt peale. Wolausaldajad nõudsid tasumist ja nii läks mõis oksjonile. Minult wana herra von Hoheneggile jäeti kohake, kus ta mõis elada.

Günteri isa aga oli waheajal filmad last-nud ümber käia abi ohtides, ja need filmad langesid Brinkmayeri lesele, kes miljonite pärija. Ta lähenes temale. Kaks päewa pärast oksjoni, kus Hoheneggi mõis Laura kätte läinud, kihlas ta enda temaga.

Proua Laura tegi seda ainult selleks, et Günteris omale saada poega, kellele ta mõis alles hoida ta päranduse ja keda ta seega mõis wabastada murest, sest ta isa vastu ei tunnud ta wähematki armastust.

Aga teda peteti selle hinna eest. Günter oli oma isa kõigeist jõust püüdnud tagasi hoida proua Laurat kõsimast.

„Sa ei tohi mu emale anda niisugust järektulijat — ma ei sallii seda,“ oli ta isale ütelnud.

Laura kuulis seda hiljem ja see tegi talle walu. Tundis ta ju ometi, et kogu Günteri olek ta peale wihane oli.

Kuid herra v. Hohenegg ei wõtnud poja sõna kuulda. Küll polnud temalegi proua Laura sümpaatlik, aga ta tõi temale tagasi Hoheneggi. Ja et ta poega iseloomude lahkumineku peale

maatamata armastas, siis lootis ta kadunud pärandust temale abielu läbi tagasi võita. Ta mure pidi olema hoolt kanda, et Laura ta poja oma pärijaks määraks.

Seda ütles ta Günteriile ka avalikult. Aga see ei tahtnud sest midagi kuulda. Ta uhkus ei sallinud, et isa enese proua Laurale müüs.

Parajasti kui Laura Hoheneggi tahtis minna, oli Günter oma abituriumi lõpetanud. Hiilgawalt. Ja veel enne kui uus Hoheneggi perenaine tema isa kõrval Hoheneggi tuli, oli Günter jumalaga jätmata lahkunud. Nimult kirja oli ta jätanud isale ja see kiri oli ühel päeval Laura kätte sattunud — selle hoidis ta veel praegugi alles.

Tumedail silmil vahtis Laura oma ette, kui waimus need esimesed tunnid Hoheneggis veel kord läbi elas. Täis igatsewat armastust oli ta oodanud esimest kokkusaamist Günteriga. Ta oli enesele wälja mõtelnud soojad, head sõnad, mis ta temale tahtis ütelda. Ta tahtis temale rääkida oma lugupidamisest tema ema vastu ja talle ütelda, et ta nüüd on saanud tema wõõrasemaks, et Hohenegg temale alles jääks. Aga Günter ei näidanud ennast. Wiimaks kuulis ta, et ta ära reisinud ja isale kirja maha jätanud.

Siis olid kõik ta uhked lootused kokku warisenud.

Nüüd asus sügaw julgusetus ta põue. Ta heitis enesest kõik hiilguse ja toreduse ning loobus seltskonnast.

Günter ei annud enesest elumärki; ainult lühikesi teateid oma käekäigust saatis ta isale. See hakkas warsti pärast pulmi pödemä. Wahetumal nautimisel oli ta oma kehale liiga teinud. Nimult mõne aasta elas ta Laura kõrval, kes teda ustawalt rawitses. Siis suri ta.

Matusele oli ka Günter tulnud, oli siis mõne tunni wiibimise wanas herrastemajas, oma ainjas päranduses, kus tal oli olnud läbirääkimine wana Johanniga. Ka oli ta külastanud oma wana amme, kes külas elas. Siis oli ta jälle ära reisinud ja siitamaani mitte enam tagasi tulnud.

Ilma et Günteril aimu oleks olnud, oli Laura wana herrastemaja kallal kõikfugu pärandust ette wõtnud. Ta lastis tähhjad ruumid lufustada ja mõned toad aidas olewate wanaade mööblitega uuesti möbleerida.

Kord — nii mõttes ta — wõiks Günter von Hohenegg ometi tulla oma isa pärandust vaatama. Siis pidi ta leidma mugawad ja mitte tähhjad ruumid.

Ta oli testamendi teinud ja kohtu kätte hoiule annud. Selles testamendis oli ta Günter v. Hoheneggi oma peapärijaks määranud.

Nimult mõned legaadid ja wähemad summad oli ta teistele määranud. Selle testamendi juures seisjis kiri Günter v. Hoheneggiile, kuhu ta kõik oli kirja pannud, mis ta südames tema vastu elanud, kuidas ta tema ema austanud ja mispärast ta oli saanud tema wõõrasemaks.

Kummaline ja imelik oli see üfsit naise süda, mis elu aeg armastuse järele nalga tunnud ja iial kufagil arusaamist ei olnud leidnud oma waiksile püüdele elu kõrguste poole. Tõesti, kes seda naist kirus igapäewaseks, sel polnud aimugi tema südame tuumast.

Ja sama päewa õhtul istus Laura Hohenegg ometi oma kirjutuslaua ette ning kirjutas kirja Juta Falknerile.

16.

Salajas, ilma et Deena midagi märkas, oli Juta tulla lastnud ühe wanakraami kaupmehe, kelle ta juba nüüd kõik ära pantis, mida ta mööbliteist enam ei wajanud, kui üsna üfsi jäi. Kaupmees oli talle poole summa ette maksnud. Teise poole summa ette maksnud. Teise poole pidi Juta siis saama, kui mööblid ära lastis wita.

Nüüd oli tal jälle mõni sada marka ja ta hakkas salajas kergemini hingama.

Kõige rohkem muret tegi talle, et tal wõimalus puudus dele maaleminekut wõimaldada. Deena oli juba sedawõrd terwe, aga talle oli waid veel kofumist waja. Selleks oleks pidanud minema kufagile, kus palju metsa.

Deena ei rääkinud sellest iialgi. Ta ei tahtnud õe koormat raskendada.

Oli walge, päikesepaistne kewadepäew pärast ülestõusmismisepühhi. Juta tuli töötoast elutuppa. Seal istus Deena ema tugi toolis ja tema jalgade ees mängis Walli nukkudega.

Deena oli lugenud; nüüd pani ta raamatu sülle.

„Oled juba õhtul, õekene?“ küsis ta naerataades.

„Jah, mu ateljee on kinni. Päike paistab liig meelitawalt; kofe peale kohwi läheme Walliga wäheks ajaks jalutama. Ega sa emast ometi ei tunne olemat wäsinud?“

„Nimult wähe, Juta, aga onu doktor käs kis mind sellest hoolimata iga päew wähemalt tund aega wäljas wiibida.“

„Jah, ja selle teostame.“

Minna tõi Juta ja Deenale kohwi ja Wallile piima.

Sed istusid laua juure. Juta wõttis Walli sülle ja kirjutas teda.

Walli hõiskamisese kajas uksekell; kofe selle järele tõi Minna Jutale kirja.

See inestās aadressi waadates.

„Kiri tädi Lauralt?“ hüüdis ta üllatatult.

„Ta ajetas Walli ruttu Leena kõrwale soh-
wale ja awas kirja.“

„Tädi Laura kirjutab ju ainult üle saja
aasta korra ja nimelt erilistel juhtumustel.
Mis võib ta tahta?“ küsis ta inestades.

Ruttu luges ta kirja läbi. Siis loitis ta
silmiist suur, südamekik rõõm.

„Leena, armas Leena, milline üllatus! Näüd
saad ja maale, nagu langeks see taewast! Ah,
Zumalale tänu, kiwi weereb mu südamek!
Milliist muret ma tundsin, kuidas sind maale
saata. Ja nüüd tuleb see iseenesest — ja isegi
mina tohin sinuga ühes minna. Ah, Leena, see
on üle hulga aja jälle üks hele päikesekiir!“

Ja nuuksuma hakates wöttis ta õe ümbert
kinni, kes teda arusaamatult silmitses.

„Mis sul ometi on, Zuta? Ütlejäd, et see
on tädi Laura kiri? Ja selles seisab midagi
maaleminekust? Ega sa ometi ei taha ütelda,
et tädi Laura —“

Wiivitades peatas ta.

Zuta nokutas säraskiwi pead.

„Muidugi, Leena, muidugi! Tädi Laura
kutsus meid Hoheneggi — sind, Wallit ja mind!“

„Uskumatu!“ hüüdis Leena.

Zuta tõmbas sügawasti hinge.

„Kuihla, mis ta kirjutab.“

„Ta luges:“

„Armas Zuta! Sa inestad, et minul kirja
saad. Olen wilets kirjajirjutaja ja ei taha täna
palju sõnu teha. Nägin täna üllatades, et Ho-
heneggi mets juba hakendama hakkab. Mulle
paistab, et meile tuleb ilus kewade. Siis
mõtlejin, Teie kuluks, kõige selle kirwa järele,
mis olete läbi elanud, pikem puhkus ära. Ja
Hoheneggi õhk on suurepäraue.“

Kui teie, sinu õde Leena ja sina, sellega
nõus olete, et me üksteist kuidagi wiisi ei esjita
ega tülita — mul on nimelt palju tegemist ja
ma ei saaks oma aega teile kuidagi pühendada
— siis kirjutage mulle kohe, millal ma teid
wõin oodata. Leena lapse toote muidugi kaasa,
Hoheneggis on teenijaid küllalt. Teatage mulle,
millise rongiga Te tulete, siis on teil jaamas
wanter wästas. Load on teil walmis, rõõsk
piim ja hea toit ei pea teil puuduma. Minult
minu isikuga ärge armustage; olge selleks ette
walmistatud, et ma olen wähese jutuga pere-
naine. Muidugi ei pea teie millestki puudust
tundma. Teie wästust ootab ja terwitab Teid
teie tädi Laura.“

Pool naerdes, pool nutes suudles Zuta õde
ja fargas püsti.

„Ah Leena, päike ei ole meile veel sugugi
looja läinud, nagu ma mõnikord juba uskusin.“

Olin õnnetu, et sulle kuidagi ei saanud wõi-
maldada maasõhu. Ja nüüd päästab see kiri
mu kõigist nuredest! Isegi mina saan maale
ja ka meie wäikesele saab see olema hea. Ho-
henegg seiswat ju keset metsa. Waremalt saime
tädi Lauralt mõned waatekaardid, mis olen
hoidnud. Oh Leena, armas Leena, kuidas ma
rõõmustan! Uskusin, et enam millegi üle ei saa
rõõnu tunda! — Kas rõõmustad sina ka armas
õde?“

See wöttis Zuta ümberz kinni ja nõjatas
pea ta õla najale.

„Armas, hea Zuta, sinu rõõmust näen ma
alles, milliist nurest ja oled tumud, Seda ai-
majin ma juba ammu, et sa waewalt weel jak-
sad niipalju teenida, kui meie wajame.“

„Nüüd pean ma kohe jookäma onu doaktori
juure ja talle seda teatama. Tema ja tädi
Maria rõõmustawad ühes meiega, nagu nad
ühes meiega ka on muret kannud. Oh, Leena,
mulle paistab, nagu säras päike jälle rõõmu-
likumalt ja meelitawamalt. Pärast läheme jalu-
tama. Kas rõõmustad ka nii kui mina?! Näid
olewat nii waitne.“

„Witte waitseim kui muidu, õefene; ja tead
ju, et olen nõrk.“

„Jah, tean. Nii siis, ma lähen esiti doaktori
juure ja siis läheme koos jalutama. Kõju tülles
kirjutat ma tädi Laurale kohe.“

„Jah, Zuta. Täna teda ka minu nimel sü-
damest. Mulle on see ju wäga tähtjas, et jälle
kõsuj ja terweks saan. Sest haige ja põdura
naifega ei ole Georgil seal all. Iba-Aafrikas
midagi peale hakata.“

Kergejalgselt ja rõõmsama südamega kui
wiinasel ajal kunagi ruttas Zuta Görgerite
juure.

17

Proua v. Hohenegg oli wantri, mis õed
waksaliist pidi mõisa tooma, waksali saanud,
Siis oli ta kutsuda lastnud Johanni. Näüd
seisjis see aupaalikus seisakus oma käskijanna
ees.

Proua Laural oli ilutu, praktiline ratsaüli-
fond seljas. Ta istus eesjaalis ühes kõrges
nahktugitoolis. Kübar ja ratsapiits seisid tema
kõrwal. Ta toetas küünarnukiid tooli tugebele ja
oli käed kokku pannud. Need käed ei sobinud
wana daami muiduse wälmusega. Nad olid
weel kummaliselt filedad ja kenad. Küll polnud
neid tarwiliku hoolega maniküreeritud, nagu
seda moe daamid tarwilikuks peawad, aga nad
olid ometi hästi rawitsetud ja kontrasteerisid
oma peentuses tema kummaliselt paksu kehaga.
Need käed olid proua Laura ainfaas iluks, aga

ta ei teadnud seda ega polnud jellele iial ka rõhku pannud. Mõned inimesed otjustavad inimese karakterit ta käte järele. Sellest ei teadnud proua Laura midagi. Aga wististi oleks selle naiseläe fuju oletada lubanud kallimeelset karakterit, kui keegi oleks waewaks wõtnud seda otjustada.

Proua Laura waatas Johanniile terawasti silma.

„Mii siis, Johann, nagu ma Teile juba ütlesin, ootan ma külastajaid. Wanter on juba wakkalis. Nimesed neil daamid, minu sugulastel, on preili Juta Falkner ja proua von Haller. Wiimane toob oma lapse kaasa. Daamide siin wiibimise ajal olgu Stiine nende lapsetiidruk ja ühtlasi ka nende eneste teenija. Mina pean nüüd minema põllule. Teie wõtate daamid wastu ja juhite nad nende jaoks määratud tubadesse lääneiitwas.“

„Wäga hea, armuline proua.“

„Soowin et daame terwitaks tähelepanelikult ja kõik nende soowid täidetaks, nii kaugekt kui nad meie maja ruumidesie mahuwad. Kas saate aru, Johann?“

„Wäga hästi armuline proua.“

„Hea küll. Toidud antakse daamidele toas, mis nende ruumide kõrwal seisab; nad ei tarwitse lapsega majast läbi joosta, waid siis on neil kõik koos. Ja mind ei eksitata - mina ei jalli lapsekisa, Johann.“

„Kõik saab täpselt täidetud, armuline proua.“

„Nus. Ma olen Teie peale kindel. Ja weel midagi - awen läänetorni uks. See uks seisab daamide lähedal, kui nad tahawad minna aeda wõi parki. Ütelge daamidele, et see uks õhtuist kella kümnest kuni hommiku kella seitsmeni lukus on, kõik muu aja seal lahti seisab. Mina ei taha oma külalistega igal kellaajal päewal kokku saada, sellepärast ärgu nad tarwitagu peafisefäiku. Te peate ometi kõik meeles, mis Teile ütlen, Johann?“

„Muidugi, armuline proua!“

„Daamid peawad jaama palju rööska piima ja koort, mune ja kosutawaid weine, sest nad wajawad kosutust. Ka kõögijedelile tuleb selles juhtes tähelepanu pöörda. Kõfaga ma juba rääkisin. Loodan, et meie waiksetel aastatel Doheneggis täiesti ei ole unustanud, mis tähendab külaliste wastuwõtmise lahus. Ütelge daamidele, et mul wäljas tegemist on ja ma enamasti wäsinult koju tulen. Kui ma tahan nendega rääkida, siis lasen ma neile seda ütelda.“

„Ma toimetan kõik nii, armuline proua.“

„Wana daam wiiwitas wähe aega, siis jatkas ta:

„Teie tunnete mind nüüd juba hulga aastaid, Johann. Mõn, Teie tunnete mind paremini

kui teised inimesed. Wististi olete juba mõni-giford minu üle pead raputanud —“

„Wahandage, kui julgen armulise proua juttu katkestada. Mitte pead ei ole ma raputanud oma hea käskijanna üle, waid ma olen Teid ainult imestanud sestsaadik kui mul au on mu käskijanna usaldusealune olla. Seda tahtsin ma waid ütelda.“ wastas raul meeleliigutusest wärisewa häälega.

Proua Laura waatas talle tüfikese aega waiksel pilgul silma.

„Hea, wana Johann, ma tean, Teie olete mulle ustaw, ja kõik mu weidrus ei eksita Teid. Aga jätame see. Teie peate mind ainult selles asjas weel mõistma. Mu külastajad ei pea mind mu harjumistes eksitama. Olen jäänud pijut inimestekartjaks. Aga noored daamid ei pea märkama, et nad mulle tülikis on. Kandke hoolt, et nad minu põikpeasusest hoolimata murgawalt wõiwad elada. Teie peale jään kindlaks. Johann.“

„Armuline proua wõiwat seda teha rahulikult. Tahan olla selle usalduse wääriline, mis minu wastu näitate. Nüüd tean kõik.“

Kuna proua Laura pikkamisi läbi metsa ratsutas, wiibisid ta mõtted Juta ja Leena juures. Mis doktor Görger neist kirjutanud, oli teda wäga huwitunud. Peaasjalikult see, mis ta Jutast kirjutanud, oli tal südamesse läinud. Ta oleks daamide tuleku heameelega ära oodanud, sest ratsaõiduga oli tal aega, aga temas peitus mingisugune kartus inimeste eest. Ta oli oma elus nii palju kibedaid pettumusi läbi elanud, et uskus, tema nägemus mõjub iga inimese peale eemalelükawalt. Tal oli kindel usk, et need rõõmsad wõijid olla, kui nad teda wõimalikult kaua näha ei saanud.

Aga ta oleks õdesid ometi heameelega näha tahtnud, ilma et nad teda nägid.

Ja nagu oleks pidanud see soow täide minema, kuulis Laura äkki maateel kerget wankripörinat.

Teraw pilk lehtede wahelt teatas talle, et see sama wanker oli, mille ta oli saatnud wakkajali. Ta pööras oma hobuse pikkamisi ratsateel pöösaste wahela. Just sõidutee ääre jäi ta suure pöösja taha peatama. Seft sealt wõis ta maanteele waadata, ilma et teda ennaft oleks nähtud.

Wanker lähenes. Ta meeres mäest üles tassa. Mii wõis ta oma peidupaigast wankristujaid selgesti waadata ja ta tegi seda terawail silmil.

Seal waatas ta kõige esiti suurtesse, säramatesse neiujilmadesse: soojad, hingelikud, hallid pikkade ripsmetega ja peente kulmudega silmad. Need olid Juta Falkneri silmad, mis toredat, südantkosutawat lewadet nautisid. Mi-

dagi sooja, kosutawat liikus ükfitu naise südames seda ilusat neiuägu nähes.

See pidi olema Juta.

Ja kahwatu daam tema wastas oli wististi Leena. Nende wahel aga turnis ja rabelles midagi walget, kuldset, juuifilmalist, kes heledas elurõõmus lobijes ja hoiskas — Wäike Walli.

„Oh, Leena, waata ometi seda suurepäralist metsjal“ hüüdis noor daam, kel nii inetoredad säramad filmad.

Selle sooja, selge neiuhääle kõla meelitas enese ükfitule kuulajale südamesse — siis oli wanter ka juba möõdunud.

Proua Laural oli sest nagu kahju.

Liikumatul waatas ta wantrile järele.

Ja sügaw ohe tõusis ta rimast.

Milline elu paistis neist wõlwatetest filmadest, mis ta näinud, ja milline oli tema!

18.

Wanter oli ühes sõitjatega edasi weerenud, kuni ta herrastemaja ees peatas.

Kui õed uhket hoonet esimest korda nägid, wõtsid nad üksteise kätest kinni ja waatasid üksteisele pelglikult silma.

Nii ilusana ja uhkena ei olnud Juta ja Leena tädi Laura mõisat enestele kujutlenud.

Weel kohmetumaks muutus nende meel, kui walge peaga teener, kes üllast, aga lihtsat limreed kandis, nad wastu wõttis.

Johann oli wäga aupaklik ja juhtis daamid läbi eesjaali läänetiiba.

Juta ja Leena wahel käis Walli; laps oli uuesti umbrusest nii wõlutud, et juttugi ei ajanud.

Siis olid nad oma tubadesse jõudnud. Johann awas ukse ja seletas diskreettsel, aupaklikul wiisil, kuidas proua v. Hohenegg kõit oli kawatsemud ja mõtelnud.

Õed pidid waimustushüüde tagasi hoidma. Seal oli kaks weetlemat magamistuba, täitsa walged ja õhulised, suurepäralise wäljawaatega fewadwärskesse parki. Ja Leenale määratud toas oli ka lapsewoodi.

Nende magamistubade wahel seisis suur, sõbralik tuba, mida wõidi tarwitada ühise elutoana. Ta nägi wälja, nagu oleks ta olnud lilledega üle puistatud. Waibad, tapeedid, eesriided ja möõblid, kõit olid toredad. Ka selle toa atnad seisid pargi pool küljel Siis näitas Johann daamidele ka seda tuba, mis proua Laura neile oli määratud sõõgitoaks. Selle järele helistas ta Stiinale ja seletas õdedele, et Stiina neile on määratud teenijaks ja wäikefesele Wallile lapseturukaks.

Johann jäi oma perenaise määrusi edasi andes ükse kõrwale seisma. Ta seletas, proua von Hoheneggil olla mõisa majapidamisega nii palju töõd, kuna ta ka närwiiline olla, ja sellepärast paluwat ta ennast wõimalikult wähe ekfitada.

Nii wabandas ta taktirikalt oma perenaiist ja küsis daamide soowi järele.

Kui need midagi ei soominud, seletas ta, et ta daamidele, niipea kui nad enda reisitolmuist wabastanud, tähendatud toas laua katwat.

Wahapeal olid kohwid kohale toodud.

Enne kui Johann lahkus, näitas ta daamidele weel wäikest parkiwiinat wärawat läänetornis. Samasugune üks oli ka idatornis: enamasti tarwitasid neid teenijad, sest et nad ühtlasi trepi juure wiisid, kust tee alla keldri ruumidesse wiis. Ülemistele kordadele pääsiti ainult juure eesjaali kaudu.

Johann seletas, see üks jäetawat daamidele tarwitada, et nad otsekohe parki pääseksid, ilma et wajaksid kogu majast läbi minna.

Siis lahkus teener esiotja.

Juta ja Leena filmitsejaid üksteist pisut aega. Siis ütles Juta:

„Sina, Leena, näpista mind kõrwalehest! Usun, et oleme wõlutud. Kas oled iial niisugust kulduba näinud? Kas oled iial elus wiibinud niisuguses suurepärases lossis?“

Leena naeris.

„Toibu, Juta. Siin leiawad sinu maatriilmad wististi küllaldaselt toitu.“

„Seda ma usun. Tore on kõit see! Tahaks seda kõit kohe louendile asetada. Mõh, üht teau ma: see külastäik siin Hoheneggi lossis saab mulle weel raugaeaski meeles seisma. See on tõsine muinasjutt, mis siin weel läbi elame.“

Leena wajas toolile.

„Mulle näib, et tädi Laura meid mitte juft rõõmuga pole oodanud. Iga tahes on ta meile selle feodaalse teenri kaudu selgeks lastnud teha, et me ainult tema iseäraliku käsu peale tema lähedale tohime minna. Mulle näib, nagu oleksin ma ekfitaw jissetungija,“ ütles ta taja.

Juta raputas energiliselt pead.

„Ei, ei, seda ärme enestele ette kujutame, Leena, midu paneme siit weel plehku. Sa kuulsid ju, tädi Laural on palju töõd ja pealegi on ta närwiiline. Näüd on meie kohus teda mitte tülitada. Silnmähtawalt tahab ta meid wäga hästi toita ja teenida lasta. Kaks wäest, nagu meie, ei tohi olla nii tundelikud. Tänuhliku südamega naudime, mis meile on määratud. Tädi Laura on meid wabastanud raskest murest, ja meie peame oma tänu temale wähemalt sellega näitama, et kõigega lepine, mis ta meile meie siinoleku ajaks on määratud.“

(Järgneb.)

Purun Bhagati ime.

Inglise kirjanik Rudyard Kipling.

Kord elas Indias mees, kes oli peaminister ühes poolises seiswas põhjamaalasteriigis maa loodepoolses osas. Ta oli brahmaan nii kõrgest kastist, et kastil tema suhtes enam polnud endist tähendust. Ta isal oli olnud kõrge amet ühe wanamoelise India koja kirjuvärwilises rābalate — ja patsimajanduses. Kui aga Purun Dass kaswas, nägi ta, et asjad olid muutunud ja et edasi jõuda, inglaste wastu hea tuli olla ja kõik järel teha, mis inglased heaks kiitsid. Samal ajal aga pidi sisemaalasest ametnik ka oma enese isanda heatahtlust alal hoida oskama. See oli keeruline asi, aga rahulik, waikiw noor brahmaan, kes oli saanud hea inglise hariduse Bombay ülikoolis, wõttis asja külmawereliselt ja tõusis astmelt astmele, kuni kuningriigi esimeseks ministriks. See tähendab: ta omas nüüd rohkem tõelist wõimu, kui ta isand, maharadshah.

Kui wana kuningas — kes oli armukade inglastele, nende raudteedele ja telegrafidele — suri, seisis Purun Dass kõrges lugupidamises ta noore järeltulija juures, kes oli samuti inglase poolt kaswatatud. Nad asutasid ühiselt koole wäikestele tütarlastele, rajasid tänawaid, awasid riigiapteeke ja põlluriistade näitusi, awaldasid iga aasta siniraamatu riigi waimlisest ja majanduslisest edust, ja nii Foreign Office kui India walitsus olid waimustatud; kuid Purun Dass kandis hoolt, et kõik au ta isandale osaks sai.

Wäga wähesed sisemaalised riigid wõtawad inglise parandusi tingimusteta wastu, kuna nad ei jaga Purun Dassi arwamist, mis ta oli awaldanud tegudega, et nimelt kõik, mis inglastele hea, asiaatidele kahekordselt hea peab olema. Peaminister sai austatud sõbraks asekingatele ja kuberneridele, arstidele, misjonääridele ja harilikkudele misjonääridele, elegantsetele inglise ohwitseridele, kes tulid kaitseriikidesse jahile, kui ka kogu turistide parwele, kes reisib Indias jahedal aastajal ja inimestele näitab, kuidas õigusepoolest kõik teha tuleks. Omal wabal ajal asutas ta

stipendiume arstiteaduse õppimiseks, wabrikuid, inglise eeskujul, ja kirjutas artikleid „Pioneerile“, suurimale India lehele, et selgitada oma isanda plaane ja kawatsusi.

Lõpuks külastas ta Inglismaad ja pidi tagasi tulles preestritele hiiglasummasid maksma. Sest isegi brahmaan nii kõrgest soost kui Purun Dass kaotas kasti õigused, nii pea kui oli tumeda mere läbi risteinud. Londonis nägi ta kõiki ja kõneles kõikidega, kel oli tähendust, mehi, kelle nimesid tunneb kogu ilm; ta nägi palju rohkem, kui ütles. Ta sai õpetatud ülikoolidelt audiploome, pidas kõnesid, rääkis wäljalõigatud kleitides daamidega India sotsiaalsest reformist — kuni kogu London hüüdis: „See on huwitawaim mees“, keda kohtasime iial dineril, nii kaua kui on olnud dinereid.

Kui ta Indiasse tagasi pööras, säras ta kuulsus, sest asekingas ise tuli talle külla, et annetada maharadshale India lähe suurristi — briljantidest, ordupaeldest ja flitreist; ja samal pidulikul juhusel, kui kahurid mürisesisid, nimetati Purun Dass India Riigi Ordu rüütliks — ta nimi kõlas siis nüüd: Rüütel Purun Dass, K. C. I. E.*) Öhtul dineril asekinga wägewas telgis tõusis ta, rinnal oma ordu aumärk ja pael, wastas toastile oma isanda terwiseks ja pidas kõne, mida oleks wõinud ületada ainult wähesed inglased.

Järgmisel kuul, kui linn jälle lebas päikesekuumas rahus, tegi ta, mis poleks meele tulnud ühelegi inglasele uneski, nimelt: ta suri — kui kaugelt see puudutas ilmalikke asju. Tema rüütelseisuse kalliskiwidega kaunistatud aumärk läks India walitsuse kätte tagasi, uus peaminister asus riigiasjade juhtimisele ja algas suur wahetusemäng kõigis alluwates ametkondades. Preestrid teadsid, mis juhtunud ja rahwas aimas seda; kuid India on ainus maa ilmas, kus mees wõib teha, mis tahab, ilma et päritaks „mispärast“. Ja tõsiasi ei näinud erikummalisena, et rüütel Purun

*) K. C. I. E. - Knight Commander Indian Empire.

Dass, K. C. I. E., seisusest, paleest ja wõimust oli loobunud, et selga panna sannyasi wõi püha mehe maakollane rüü ja kanda kerjuskaussi.

Ta oli, nagu wana seadus soowitab, olnud kakskümmend aastat noormees, kakskümmend aastat wõitleja (kuigi ta elus iialgi relwa polnud kannud) ja kakskümmend aastat majapidamise pea. Ta oli rikkust ja wõimu kasutanud wäär-tuse järele, mis ta neile andis; ta oli näinud inimesi ja linnu lähedal ja kau-gel, ja inimesed ja linnad olid tema ees kummardanud ja teda austanud. Nüüd lasi ta selle langeda nagu mees heidab mantli minema, kui ta seda enam ei waja.

Kui ta läbi linnawärawa sammus, kaena all antiloopinahk ja kepp wask-peaga, käes kerjuskauss ruskest meri-kookosist, paljajalu, üksi, silmad alla löödud, kõlasid ta taga bastioonidelt terwituspaugu ta õnneliku järeltulija auks. Purun Dass noogutas. Kogu see elu oli lõpetatud—ja ahwatles nii sama wähe ta soowe wõi ta waenu, nagu öö wärwitu unenägu.

Ta oli sannyasi — majatu, rändaw kerjus, kes ootab oma naabrite armust igapäewast leiba; ja nii kaua kui on jagada suutäisi, ei sure Indias ükski preester ega ükski kerjus. Ta polnud iialgi elus liha söönud, wäga harwa kala. Oleks jatkunud wiiest inglise naelast, et katta ta isiklikke toidutarwidusi aastaks, isegi neil aastatel, kui ta oli olnud absoluutne walitseja miljonite üle. Ka siis, kui ta oli Londonis päewakangelane, heljus ta hinge ees ta unistus rahust ja waikusest — pikk walge, tolmune India maantee, ülekülwatud paljaste jalgade jälgedest, lakkamatu, aeglane liikumine ja terawalt lõhnaw puusuits, mis hä-maruses wiigipuude wahel wäänleb, kui rändajad õhtusöögiks maha istuwad.

Kui aeg tulnud oli seda unistust teostada, astus peaminister wastawad sammud ja kolme päewa pärast oleks wõinud kergemini leida weemulli Atlandi ookeanis, kui Purun Dassi ringirändawate, end koguwater ja lahkuminewater India miljonite keskel.

Kus hämarus teda üllatas, laotas ta ööks antiloopinaha; mõnikord sannyasi -kloostri tee ääres, mõnikord Kala Piri*) sawionnijuures, kus Jogid, teine sa-

laduslik pühameeste usulahk, teda wastu wõtsid nagu meest, kes tunneb kasti ja usulahu wäärtust; mõnikord wäikse hindu-küla piiril, kus lapsed ta juure toiduga hiilisid, mille wanemad talle wal-mistanud, ja mõnikord kõhna karjamaa allikal, kus puutule leek äratas uniseid kameleid.

Kõik oli ükskõikne Purun Dassile wõi Purun Bhagatile, nagu ta ennast nüüd nimetas — maa, rahwas, toit — kõik üks.

Ja tahteta kandsid ta jalad teda põhja- ja idapoole; lõunast Rohtaki, Rohtakist Kurnooli, Kurnoolist Samanahi waremetlinna — ja siis jõge mööda üles, piki Guggerjõe kuiwanud sängi, mis ainult täitub, kui mägedes wihma tuleb, kuni ta ühel päewal nägi suure Himalaya kaugeid jooni. Seal naeratas Purun Bhagat, sest talle tuli meele, et ta ema oli Rhajput-brahmaanide soost. Kulu-õõnestelt, mäginainetäis alatist igat-sust lumiharjade järele — ja et wäik-seim tilk mägiwerd inimese sinna tagasi meelitab, kuhu ta kuulub.

„Seal“, ütles Purun Bhagat, wastu sammudes Sewalikikde alumistele nõl-wakutele, kus kaswawad kaktused nagu seitsmeharulised kandelaabrid, „seal ist-un maha ja saawutan teadmise.“

Ja Himalaya jahe tuul wilistas ta kõrwade ümber, kui ta teed mööda rändas, mis wiib Simla.

Kui ta wiimati seda teed oli käinud, sündis see suure toredusega, kõlisesa ratsawäe eskordi saatel, et külastada ülewamat ja inimsõbralikumat aseku-ningatest. Nad westsid küll tund aega oma ühistest sõpradest Londonis ja sel-lest, mis Indias tawalik mees lõpuks selle ja teise üle arwab. Täna ei tei-nud Purun Bhagat külaskäiku, ta nõja-tas tee ääres, nautides hiilgawat waadet üle tasandiku, mis laotas all neliküm-mend miili kaugele, kuni pärismaalane, Muhamedi usuline waht talle tähendas, et ta liikumist takistab; ja Purun Bha-gat kummardas aukartlikult seaduse ees, sest ta tundis selle wäärtust; otsis ta ometi seadust enese jaoks. Siis läks ta edasi, magas öösel tühjas onnis Chota Simlas, kus näib olewat maailma lõpp; kuid see oli ainult algus. Ta jälgis Hi-malaya-Tiibet-maanteed, mis on raiatud kitsa, kümme jalga laia teena massiiv-sesse kaljusse wõi mis ripub palkidel tu-

*) India naisjumalus.

hat jalga sügawate kuristikku kohal; mis laskub soojadesse, niiskettesse, suletud orgudes ja tõuseb üle paljaste, murruliste mägiseinte, kus päike kiirgab nagu klaasil; wõi pöörleb läbi tumedate, tilkuwate metsade, kus sõnajalad katawad tüwesid ladwast maani ja kuldfaasaan naisukest kutsub.

Ja ta kohtas Tiibeti karjuseid koerte ja lammaskarjadega, igal lambal kotike boraksi seljas — ja rändawaid puuraiujaid ja Tiibeti laamasid, rietatud mantlitesse ja willastesse tekkidesse, kes rändasid Indiasse palwetama — ja wäikeste, üksikute mägestikuriikide esitajaid, kes kihutasid mööda plekilistel wõi wöödilistel ponydel, wõi mõne radshah kawelkaadi, kes sõitis külla, — wõi ta ei näinud pika selge päewa kestel muud, kui all orus püherdawat, mõmised musta karu.

Rännaku algul kõlas ta kõrwus veel ilma kära järele, nagu kaja tunnelis, millest rong on läbi sõitnud; kui ta aga Mutheanie õonestee selja taha oli jätanud, oli sel lõpp — ja Purun Bhagat oli üksi enesega, rännates, imetledes, mõteldes, pilgud maas, mõtted pilwede kohal.

Ühel õhtul, kahepäwase mäkketõusu järele, jõudis ta kõrgema tipuni, mis ta seni saawutanud, ja seisis äkki terve rea lumiharjade ees, mis piirasid taeawaärt wõona — mäed, mis olid wiis-teist-kuni kakskümmend tuhat jalga kõrged, nii lähedal näilikult, nagu wõiks neid kiwiga wisata, ja ometi wiiskümmend kuni kuuskümmend penikoormat eemal. Mäeharja kattis tume, tihe mets — deodar, pähklipuu, metsik kirsipuu, metsik õlipuu, metsik pirnipuu, kuid enamasti deodar, Himalaya seeder — ja deodari warjus seisis Kali mahajäetud onn — see on Durga — see on Sitala, keda hüütakse monikord rōuge te wastu.

Purun Dass pühkis kiwipõranda puhtaks, naeratas hirwitawa kaju poole, tegi onnitagaseina wäikesetuleaseme sawist, laotas antiloopinaha wärskete männanõelte peale, surus bairagi, kepi waskpeaga, kaenlaauku ja istus maha puhkama.

Otse ta jalgade ees laskus mägisein äkki alla, wiispoonsada jalga sügawusse, ja all seisis äkilise nõlwa äärel wäike küla kiwimüüridest majadega ja tambitud maast katustega. Ringi ümber

küla lebasid terrassitaoliselt pisikesed põllud nagu põll täis lapikesi mäe põlwele, ja lehmad, mitte suuremad kui putukad, sõid ümarikkude peksukohtade siledate kiwide wahel. Waadates üle oru, ei wõinud esemete suurust õieti hinnata; mis paistis wastasolewal mäeseinal madala pöösastikuna oli tõelikkuses tuhat jalga kõrge männamets. Purun Bhagat nägi kotkast üle hiiglakuristiku lendawat, kuid suur lind muutus täpiks, enne kui ta poolristi üle oli jõudnud. Harwad üksikud pilwerünkad heljusid orus üles ja alla, peatasid mõnel mäeseinal wõi haihtusid, ülespoole kerkides, kui jõudsid harja kõrguseni. Ja, siin leian rahu, ütles Purun Bhagat.

Mägestiku elanik küsib aga wähe saja jala kõrguse järele, ja waewalt olid külaelanikud suitsu mahajäetud onnis märganud, kui juba külapreester mäeteerada mööda üles tõttas, et wõõrast terwitada.

Kui ta kohtas purun Bhagati pilku, kes oli harjunud tuhande üle käskima, kummardas maha, wõttis waikides kerjuskausi ja pööras külla tagasi sõnadega:

„Lõpuks ometi on meil püha mees. Iialgi ei näinud ma — sarnast meest. Ta on tasandikult, kuid heleda nahaga — brahmaanide brahmaan!“

„Kas usute, et ta meie juure jääb?“ küsisid küla perenaised ja igaüks katsus Bhagatile maitswaimaid sööke walmistada.

Mägestiku toit on lihtne, kuid tatra tangudest, maisist ja riisist ja punasest piprast ja wäikestest kaladest oru jõekesest ja meest torusarnastest mesi puudest, mis asuwad kiwimüüride wahel, ja kuiwatatud aprikoosidest ja kollajuurtest ja metsikust ingwerist ja kaerakookidest wõib waga naine juba midagi head walmistada, ja kauss, mille preester kandis üles Bhagatile, oli hästi täidetud.

„Kas ta jääks?“ küsis preester, „soowiks ta, chelat' — õpilast — kes tema eest kerjaks? Oli tal tekk külma wastu? Oli toit maitsew?“

Purun Bhagat sõi ja tänas andjat; „ta mõtlewat jääda.“

„Sellest aitab,“ ütles preester; „asetage kerjuskauss wäiksesse awarusse mõlema kandilise juure wahahele onni ette ja iga päew täidetakse ta Bhagati jaoks; sest küla on austatud, et sarnane mees“

— ta waatas aralt Bhagati poole üles — „meie juures elab.“

Sel päewal lõppes Purun Bhagati rännak. Ta oli koha leidnud, mis oli talle määratud — waikuse, awaruse. Sellest peale seisis aeg tema jaoks wakka. — Ta istus onni ees ja ei teadnud, kas ta elas wõi oli ta surnud, kas oli ta inimene ja oma liikmete peremees — wõi osa mägedest, pilwedest, wihmast ja päikesepaistest. Ühte nime kordas ta tasa ja pehmelt sada ja sada korda ja aegamööda näis talle, et ta igal kordamisel ikka rohkem ja rohkem wabaneb kehast ja määratu ilmutus wärawa poole heljub — kuid kui wäraw awaneda tahtis, tõmbas ta keha teda allapoole ja ta mõistis waluga, et ta oli suletud Purun Bhagati lihas ja luus.

Igal hommikul asetati waikides täidetud kerjuskauss onni ette puujuurte awausse. Mõnikord kandis preester ta üles, mõnikord kaupmees Ladakhist, kes oli ööbinud külas ja wastutasu anda soowis — tihedamini weel naine, kes walmistas toidu öösel ja kes palus tasa jahingetult; „Räägi minueesti jumalate ees, Bhagat — räägi, selle ja selle, naiseeest!“

Wahetewahel sai mõnele julgele lapsesele au osaks ja Purun Bhagat kuulis, kuidas see kiirelt kausi maha pani ja siis tagasi jooksis, nii ruttu kui wäikesed jalad kanda suutsid. Kuid iialgi ei läinud Bhagat alla külla. See lebas nagu pilt ta jalgade ees. Ta nägi öhtuseid koosolekuid peksukohtade ringidel, ainsal tasasel maal; ta nägi noore riisi toredat kirjeldamatu rohelist, maisiõie indigosina, tatrapäõllu tumedaid täppe ja omal ajal amarandi purpurõitsengut, mille pisitillukesed seemned, mis pole tera — ega kaunwili, on uskliku hindu seaduslikult lubatud toit paastuaegadel.

Aastawaehtusel laotati maisipead kuiwatamiseks katustele ja siis sarnanesid need kullale. Kui maisi lõigati ja seoti, riisi külwati ja lõigati, waatas Bhagat pealt — näis, nagu oleks kõik tikandus mitmekesisistel põldudel; ja ta mõtles kõige üle järele ja kuhu see kõik wiimaks wiib.

Isegi rahwarikkas Indias ei wõi mees kaua waikselt istuda, ilma et loomad ta üle jookseks, nagu oleks ta kaljutükk. Selle metsiku looduse loomad tundsid Kali onni ja tulid sissetungijat waatama

Languurid Himalaya suured, hallihabemega ahwid, olid muidugi esimesed, sest nad on väga uudishimulised. Ja kui nad olid kerjuskausi ümber pööranud ja selle üle kiwipõranda weeretanud, katsusid nad oma hambaid kepiwaskpea kallal, tegid antilopinahale grimasse ja siis teadsid nad, et inimlik olewus, kes seal nii waikselt istus, kahjutu oli. Öhtul ronisid nad mändadelt alla, sirutasid kerjates käsi toidu järele ja wirutasid end ilusates kaarides jälle puulatwa. Nad armastasid tule soojust ja tungisid nii selle ümber, et Purun Bhagat neid kõrwa'e lükkama pidi, et puid juure panna. Ja hommikul leidis ta tihti karwase ahwi aset jagamas. Kogu päew istus üks wõi teine salgast ta kõrwal, wahtis lumeharjade poole, sumises tasa ja näis lõpmata tark ja murelik olewat

Ahwide järele tuli barasingh, suur põder, kes sarnaneb meie punasele põdrale, kuid hoopis tugewam on. Ta tuli ja hõõrus oma sarwede sammetit Kalikuju külmade kiwide wastu ja tampsis jalgadega, kui nägi meest onnis. Kuid Purun Bhagat ei liigutanud ja aegamööda tõstis põder kuninglikud sarwed ja nuusutas Purun Bhagati õlga. Purun Bhagat silus jaheda käega üle tuliste sarwede ja see liigutus rahustas äritatud looma; ta lasi pea langeda ja Purun Bhagat hõõrus ja kõrwaldas väga tasaselt sammeti sarwedelt. Selle järele tõi barasingh emapõdra wasikaga, tasased olewused, kes kükitasid püha mehe tekile; wõi ta tuli öösel üksi tagasi — , ta silmad särasid rohekalt tule kumas ja ta sai oma osa wärsketest pähklistest. —

Siis tuli moshuspõder, araim ja waikseim metsloom, pikad jänsekõrwad püsti, ja isegi kirju, waikne Mushik-Nabha *) pidi waatama mis tuli onnis põles, kargles tule warjudegawõidu ja pistis oma sammal pehme nina Purun Bhagati rüppe.

Purun Bhagat nimetas neid kõiki „mu wendadeks,“ — ja ta tasane hüüdis: „Bhai! bhai!“ meelitas neid, kui nad lähedal olid, lõunaajal metsast wälja. Himalaya must karu, tusane, umbusklik Sona, kes kannab walget V- märki lõua all, tuli rohkem kui ükskord mööda; ja

*) Moshusloom.

et Bhagat hirmu ei näidanud, ei näidanud Sona wiha, waatles teda, tuli lähemale — ja kerjas lõpuks tükike leiba, metsamarju wõi kallistust. Tihti, waikes hämaruses, kui Bhagat ronis harjalt, et näha punast hommikut üle lumeharjade rändawat, sammus Sona tasa urisedes ta kannul, pani käpa mahalangenud oksa alla ja lükkas selle teelt, kärsitult „wuuu!“ mõmisedes; wõi Bhagati hommikwarased sammud äratasid magawa Sona ja wägew loom tõusis wõitluseks, kuulis siis Bhagati häält ja tundis ära oma parima sõbra.

Peeaeagu kõik erakud ja pühad mehed, kes elawad kaugel suurtest linnadest, on kuulsadsellega, et metsikute loomade juures imesid teewad — kuid kogu ime seisab selles: waikne olla, mitte äkilisi liigutusi teha ja, vähemalt kauemaks ajaks, külalistele mitte silma waadata. Külaelanikud nägid barsinghi warjuna metsast onni poole astuwat, nägid minauli, Himalaya fasaani, Kalikuju ees oma hiilgawat saba laiutawat ja languure tagumistel jalgadel istuwat ja onni sees päklikoortega mängiwat. Mõned lapsed olid Sonat kuulnud, kuidas ta kalju taga karumoel laulnud, ja Bhagati kuulsus imetegijana oli kindlustatud. Temale polnud aga midagi kaugemal kui imed. Ta uskus, et kõik on ainult suur ime ja kui inimene seda teab, siis on tal alus, mil edasi wõib ehitada. Ta teadis, et selles ilmas midagi pole wäike ja midagi suur; ja päiwal ja öösel katsus ta kõikidesse asjadesse tungida ja ka sinna, kust ta hing oli tulnud.

Sarnasel mõtlemisel ja harutamisel langes ta rawitsematu juuks õlgadeni, kiwipõrand antiloopinaha kõrwal ku'us kepi waskpeast ja koht puujuurte wahel, kus seisis päewal ja öösel kerjuskauss, muutus auguks, mis oli nii libe kui ruske kauss ise; ja iga loom tundis oma määratud kohta tule ääres.

Põllud muutsid wärwe aastaagedega, rehealused täitused ja tühjenesid ja täitused uuesti ja uuesti; ja ikka jälle, kui tuli talw, mängisid languurid lumehelbetega kaetud okstel, kuni kewadel emahwid oma kurwasilmalised pojad soojematest orgudest üles tõid.

Külas oli wähe muutunud. Preester oli wanaks saanud, ja mõned wäikes- test lastest, kes olid kord kerjuskaussi

üles kannud, saatsid nüüd omad lapsed; ja kui küsiti külaelanikult, kaua püha mees mäeharjal Kali onnis elab, siis wastas see; „Ikka!“

Siis tuli suwihm nagu polnud nähtud enam palju aastaid mägedes. Kolm pikka kuud oli org maetud pilwedesse ja heljuwasse udusse — lakkamata, alata wala wihma, wahetewahel äike äikese järele! Kali onn seisis peaaegu ikka pilwede peal ja kogu kuu ei näinud Bhagat midagi külast. See oli maetud walge pilweteki alla, mis heljus üles ja alla, rullus ja tõusis, kuid mis ei wabanenud iialgi oma postidest, oru woolawatest külgedest.

Kogu sellel ajal ei kuulnud ta midagi peale miljonite wäikeste wete kajaja tema kohal puudes ja ta jalgade all maas; nad nõrisesid männanõeltest, tilkusid käristatud sõnajalgadelt ja pritisid wastloodud, määrinud kaanalites mägedest alla. Siis tuli päike wälja ja kutsus esile deodari ja rhododendrite würtsilõhna ja siis tuli see karge, selge lõhn, mida nimetab mägirahwas, lumiharjade lõhnaks, Kuum päikesepaiste kestis nädala; siis kogus wihm wiimaseks walinguks; wesi langes ojana, kooris maalt koore ja pritis selle porina tagasi.

Purun Bhagat segas tule sel öösel kõrgeks leegiks, ta mõtles, et ta wendad wõiks soojust wajada; kuid ükski loom ei tulnud onni juure, kuigi ta kaua kutsus, kuni ta magama uinus, imestades, mis metsades wõiks juhtunud olla.

Musta öö sügawuses, kui wihm langes tuhande trummi põrinaga, ärkas ta sellest, et ta tekki tõmmati, ja end sirutades tundis ta ühe languuri wäikest kätt. „Siin on parem kui puudes“, ütles ta uniselt ja wabastas teki ühe nurga, „wõta ja maga soojalt.“

Ahw tõmbas kōwasti ta käest. — „Tahad toitu?“ ütles Purun Bhagat. „Oota weidi, walmistan sulle midagi.“

Kui ta maha põlwas, et tulle puid panna, jooksis languur onni ukse juure, kudrutas tasa, jooksis jälle tsgasi ja tõmbas meest põlwest.

„Mis on lahti, mis on su mure, we n ütles Prun Bhagat, sest languri silm ei tõi täis asju, mis ta öelda ei wõinud. „Seoli lesse ilma lähaksin ainult, kui üks sinu- salgast püünises oleks — kuid siin polel

pütiniseid. Waata, wend, isegi barasingh otsib siin kaitset."

Põdra sarwed helisesid, kui ta onni astus; ta löi nendega hirwitawa Kalikuju poole, lasi nad siis Purun Bhagati ees langeda, tampis jalgadega ja puhus läbi nina.

"Hai, hai, hai," ütles Bhagat, sõrmedega laksutades, "on see tänu õomaja eest?"

Kuid põder surus ta ukse poole, ja seal kuulis Purun Bhagat häält, nagu awaneks miski ohatas, ta nägi põranda kiwe laiali minewat — ja nägi kleepuwat maad seal nagu huultega matsutawat.

"Nüüd mõistan," ütles Purun Bhagat, "nüüd tean, miks mu wennad sel öösel tule juure ei tulnud. Mägi langeb kokku! Kuid miks pean ära minema?"

Ta pilk langes tühjale kerjuskausile ja ta ilme muutus. "Nad andsid mulle toitu päew päewa järele, sestsaadik kui siin olen, ja kui ma nüüd ei tõtta, pole homme enam hingegi elus! Muidugi, pean alla minema, et neid hoiatada. Tagasi, wend, lase mind tule juure!"

Barasingh astus wastumeelselt tagasi, kui Purun Bhagat tõrwiku sügawasti tulle pistis ja seda keeraski, kuni ta heledalt leegitses.

"Ah! Te tulite mind hoiatama," ütles ta end sirgu ajades. "Peame rohkem tegema, rohkem. Nüüd wälja! Ja laena mulle oma kukal, wend, sest mul on ainult kaks jalga."

Parema käega haaras ta barasinghi karwasest turjast wasakus hoidis ta tõrwikut, ja astus onnist koledasse öösse. Ökk ei liikunud, kuid wihm uputas peaegu tõrwiku, kuna suur põder mäenõlwakut mööda, tagumistel jalgadel libistades, alla ruttas. Kui nad metsast wälja olid, tuli nende juure rohkem Bhagati wendi. Ta ei wõinud neid näha, kuid ta kuulis languure enese ümber trügiwat ja enese taga Sona "wuufi"

Wihm kleepis ta pika, walge juukse salkadeks kokku; wesi sulises ta paljaste jalgade ümber ja ta kollane rüü tõlgendas apra wana keha ümber, kuidwäsimata ruttas ta alla, hoides kinni barasinghist. Ta polnud enam püha mees. ta oli rüütel Purun Dass, K. C. I. E, mitte wäikse riigi peaminister, mees, harjunud käskima, kes läks, et inimelusid päästa.

Alla äkilist, libedat teed tormasid nad koos, Bhagat ja ta wennad, alla ja ikka alla kuni põdra jalad peksuwälja kiwipõrandal kolisesid ja ta nohisema hakkas, haistes inimesi.

Nad olid küla ainsa kõwera tänawa lõpul ja Bhagat koputas kepiga sepi-koja wõrega kaetud aknale. Ta tõrwik leegitses jälle heledamini katuste kaitsetel.

"Üles ja wälja!" püüdis Purun Bhagat, ja waewalt tundis ta oma enese hääle ära, sest aastaid polnud ta ühegi inimesega waljusti kõnelenud — "üles ja wälja! Mägi langeb! Mägi tahab langeda! Üles! ja wälja, teie seal sees!"

"See on meie Bhagat," ütles sepa naine. "Ta seisab oma loomade keskel. Wõta lapsed ja anna hüüe edasi!"

Hüüd läks majast maija, kuna loomad kitsal teel kramplikult Bhagati ümber tungisid ja Sona kärsitult mõmises.

Inimesed ruttasid tänawale — kokku polnud rohkem kui seitsekümmend hinge — ja tõrwikute kumas nägid nad oma Bhagati, kuidas ta hirmunud põtra tagasi hoidis ja kuidas ahwid kartlikult ta rüüst hoidsid; ja Sona istus tagumistel jalgadel ja mõirgas.

"Läbi oru ja lähemale mäele!" karjus Purun Bhagat. "Ärge kedagi maha jätke! Me järgneme!"

Seal jooksid inimesed nagu ainult mägirahwas jooksta wõib. Nad teadsid, et nad mäelangemisel sealpool kõrge- maile punktile pidid jõudma. Nad põgenesid, läbi oja sammudes, hingeldasid teisel kaldal mööda terrasskujulisi põldusid üles, ja Bhagat oma wendadega järgnes. Üles ja alla ronisid nad wastasseiswat mäge üles, hütides üks-teist nimedega ja küla hädaohusignaaliga; nende taga tampis suur põder, keda takistas Bhagati kaduw jõud. Lõpuks, tumedas männimetsas, wiisteist-sada jalga kõrgel, peatas Barasingh. Loomusund, mis oli teda hoiatanud läheda mäetaguse eest, ütles talle ka, et ta siin kindel oli.

Purun Bhagat langes minestanult ta kõrwal maha. Wihma külmad hood ja metsik mäkketõus olid ta surm; kuid ta hüüdis weel "üles laialipillatud tõrwikutele: "Pidage ja tugege end!"

Siis kui ta nägi tõrwikuid ühte salka koguwat, sosistas ta põdrale:

„Jää mu juure, wend! Jää — kuni — ma — lähen.“

Läbi õhu käis ohkamine, mis kaswas kuminaks ja kumin muutus mõirgamiseks, mis uimastas kõik meeled; ja mägi, kus külaelanikud seisid, sai tabatud pimeduses ja wankus hoohest. Siis tuli toon, wahetpidamata, sügaw ja täiuslik nagu oreli sügaw C ja surmas mõneks minutiks kõik muud hääled, kuna männad sellest juurteni wärisesid. Ta kadus — ja wihma kära, mis penikoormate kauguses oli langenud kõwale maale ja kiwile, muutus wee tagasihoidud kolinaks, mis langeb pehmele mullale.

See kõneles enese eest.

Külaelanikkudest polnud keegi, ka preester mitte, küllalt julge, et Bhagatiga kõnelda, kes nende elu oli päästnud. Nad seisid liikumata mändade all ja ootasid päewa. Ja kui see tuli, waatasid nad üle oru ja nägid, et mis oli olnud mets, terrassipõllud ja karjamaa, o'i harimata, punakas lehwiktaoliselt laiutatud porimass, milles lebasid laiail pillatud ülepeakaela nõlwakult allalangenud puutüwed. Punakas mass tõusis weel nende päästemäel kõrgele üles ja surus wäikese jõe tagasi, mis muutus telliskiwiwärwiliseks järweks. Küllast, teest, mis oli wiinud onni juure, onnist enesest ja metsast ta taga polnud enam

jälgegi. Penikoormalaiuses ja kaks tuhat jalga sügawusse oli mägisein wajanud, nagu alla löödud harjast jalani.

Ja külaelanikud, üks teise järele, hiilised läbi männametsa, et Bhagati ees palwetada. Nad nägid barasinghi ta kohal seiswat, kuid see põgenes, kui nad lähemale tulid, ja nad kuulsid languure okstes kaebawat ja Sonat mäel hoigawat; kuid nende Bhagat oli surnud. Ta istus ristipandud jalgadega, selg puu wastu toetatud, kepp kaenla all ja ta nägu oli pööratud ida poole.

Preester ütles: „Waadake, ime ime järele! Sest selles asendis peawad kõik sannyasid maetud saama. Sellepärast ehitagem seal, kus ta nüüd istub, tempel pühale mehele.“

Nad ehtasid templi, ennekui aasta oli möödunud, wäikese kojakese kiwist ja mullast; ja nad nimetasid mäe Bhagatmäeks; ja nad palwetawad seal ja toowad lilli ja küünlaid ja wagu ande kuni tänaseni päewani. Kuid nad ei tea, et pühak, keda nad austawad, on surnud rüütel Purun Dass — R. C. I. E.; D. C. L.; Ph. D. , jne. , kord peaminister Mohiniwala edumeelses ja walgustatud riigis, au- ja korrespondeeriw liige rohkemates teaduslistes ja õpetatud ühingutes, kui on kasulik selle wõi tulewase ilma jaoks.

Ema lootus.

Tirooli kirjanik Karl Schönherr.

Minu Tirooli suwituskohas elab wiletsas majaloksis — seal nimetatakse seda pilgates „Rüütli lossiks“ — wanait Kobes oma pojaga. Mures ja wawas, rasket tööd tehes ja kartuleid süües on ta wäga wanaks saanud, kõige wanemaks kogu ümbruses: sada aastat.

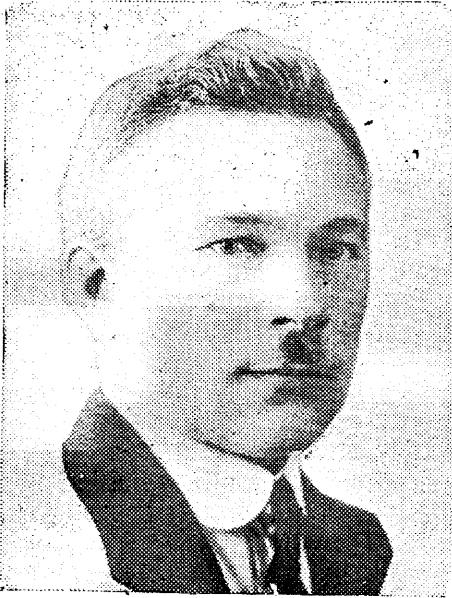
See waewatud, kurnatud kepppeen, muumiakujuliselt kokku kuiwanud naine käib ikka weel sirgesti, ei tarwita keppi ega prilli. Tema nahkpruun nägu on inetu waadata, nagu oleks ta kortskuiwanud rõigas. Aastad on sealt igasuguse joonistuse ära pühkinud. Huulteks on tal ainult kaks sinikat wolti,

aga ta soojad, hallid silmad läigiwad ikka weel wärskest ja heledalt igawesti punaste laugude alt.

Rauk toimetab ikka weel kõik tööd majas ja põllul. Mina kohtasin teda alles weel mõne nädala eest ühel jääkulmal sügishommikul ta wäikesel kukurusipõllul, kus ta paljal maal põlwitades töötas.

Tõesti, häbi on jalutama minna, kui näed ligidal põllul üht saja-aastast rauka töötamas!

Selle kõrwal kannab ta hoolt ka oma poja eest. See „poiss“ on ka juba esimese nooruse rajast üle jõudnud, sai möödunud kewadel seitsekümmend

Koelm uut ministrit.

Jaan Hünerson.
Siseminister.

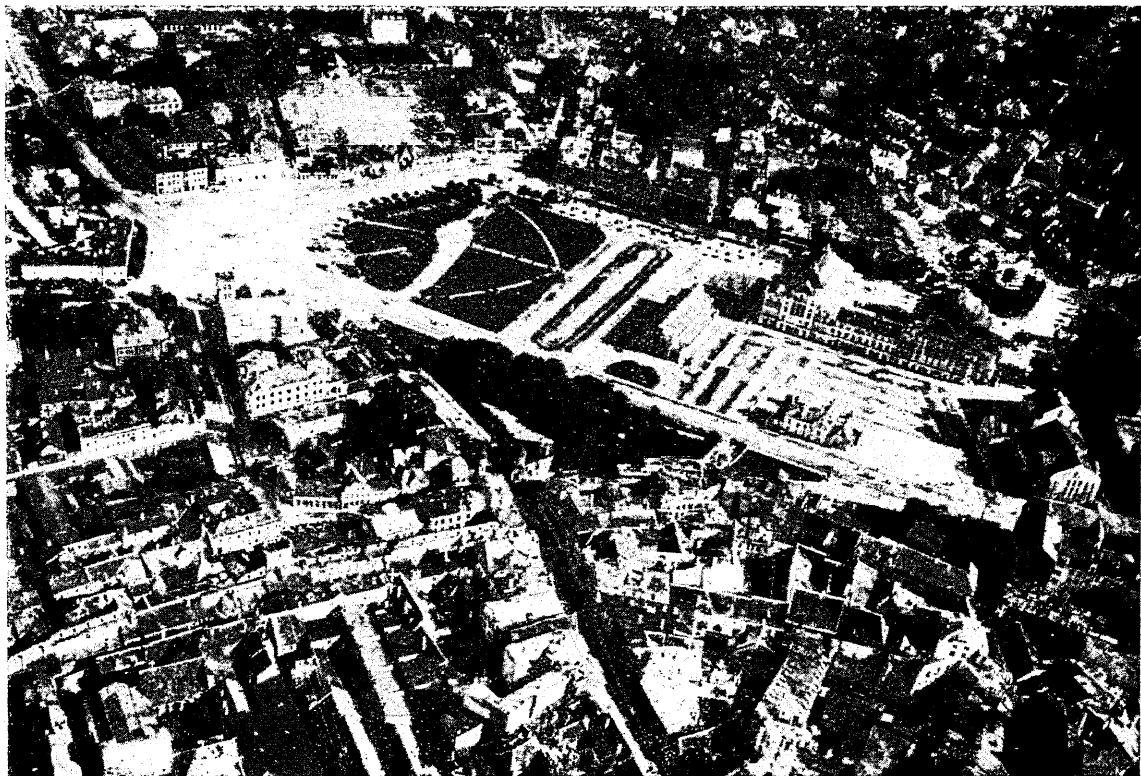
Dr. Jaan Masing.
Töö-koolekandeminister.

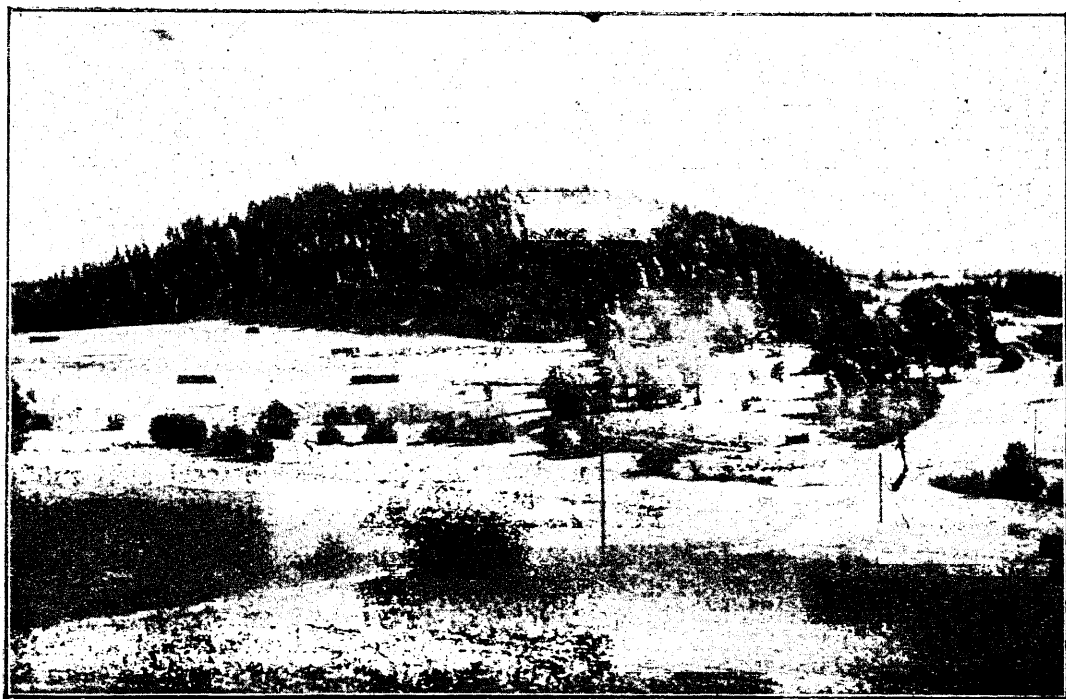
Kindralstaabi kindral-majoor N. Reek.
Sõjaminister.

Kindral-majoor O. Heinze 50-aastane.
1. diviisi ülem Kindral Heinze pühitses 11. märtsil s. a. oma 50-aasta sünnipäeva. Kindral Otto Heinze on sündinud Peterburi kub. Jamburi maakonnas põllumehe pojana. 20 aastasel astus vabatahtlikuna sõjaväe teenistusse. Osa võtnud Ilmasõjast ja Eesli Vabadussõjast.

Kesk Tallinn linnulennult.

Otepää munamägi.

aastat wanaks. On wäike, palja peaga mehikene. Ema peseb, paikab ja keedab talle, kohendab igal hommikul talle ka woodi walmis. Kirpe — neid tohiks seal „Rüütli lossis“ mõned ikka ka olla — suudab ta woodit üles tehes waewalt enam püüda; ja kui ta kolde ees seisab ning „poisile“ toitu keedab, kes tahaks tõendada, et siis ta nina otsast ka mõni tilgake wahest pannile wõi patta ei walguks. Aga — saja-aastane ema hoolitseb oma „poisi“ eest!

Ta hoiab oma „poisi“ ka muidu weel ohjes, nii hästi kui see tal wõimalik on. Toob ta weel ikka oma käega kõrtsist koju, just nagu ennegi, poole aastasaja eest, kui „poiss“ hakkas napsu wõtma. Ema loodab ikka „poisist“ ajajooksul teha korraliku inimese, kes „kord“ maailmas enesele wõiks teenida ausasti igapäewast leiba.

On kell üheksa lõõnud ja „poiss“ ei ole weel kodus, siis ei kärsi wana eit, kui hästi talle woodisoojus ka maitseb, enam õlgkotile jääda. Ta tõmbab enesele wana watteritud kuue selga; oma kondiste, wärisewate sõrmedega kulub tal hulk aega, enne kui selle saab kinni panna. Siis paneb ta enesele kogukad kingad jalga. Raske on seesugusel wanal inimesel kummardada! Kobab siis, käsipuust tuge otsides, puutrepist ettewaatlilikult alla ja sealt õue. Kui tihti nägin ma teda õhtul läbi tänowate komberdawat — „Hobusepeast“ „Kobarasse“, „Kobarast“ „Postile“, „Postilt“, „Löwisse“ sunnib ta oma meriwanu konte puhkamata muretsuses.

Paljude järelepärimiste najal on ta wiimaks „poisi“ asupaiga teada saanud. Siis kerkib äkki ta kortsunud nägu kõrtsi ukse wahel nähtawale; ta punaste ärtega hallid silmad otsiwad himukalt kõik suitsuse toa nurgad ja lauad läbi.

„Kus on „poiss“?“

Kõrtsiswiibijad osutawad pilkawalt temale.

„Seal. . . eit! Seal nurgas istub ta. On juba jälle wiies klaas — klukk — klukk — klukk!“

Ja siis komberdab eit pikkamisi, sinikad huuled kõwasti koos, samm sammult, „poisi“ lauale lähemale. Mida lähemale ta jõuab, seda enam kohmetub ta poeg.

Kaks sammu tema ees jääbeitseisma, nokutab paljuütlewalt pead ja wahib

talle sõnalausumata piinawalt tüki aega otsa.

„Poiss“ otsib kohmetult kõigist taskutest naiskellneri jaoks raha. Ema silmad teewad talle walu. Seda tunneb ta isegi joobunult.

„Jah . . . jah, ema. . . lähen juba. . . kohe. . . kohe. . . ära's kohe pahan-dama hakka!“ lallutab ta.

Ema pole sõnagi lausunud. Ainult ta silmad wiibiwad temal.

„Wana, joo ka — joo,“ hüüawad talle teised kõrtsiswiibijad.

Eit ei waata pahemale ega paremale; nagu kullisilmad wiibiwad ta silmad „poisil“.

„Wõtaks tont! Küll ma juba tulen, ema,“ kisendab joobnud poeg nutuhääl-
lel. „Ära's nii hirmsasti wahi!“

Wiimaks on tal raha käes. Ta lük-
kab selle naiskellneri ette, kobab mütsi järele ja waarub toast wälja. Tema kannul kõmbib eit. Kojas torkab ta temale oma nõrga rusikaga küljekontide wahel:

„Kaabakas!“

„Poiss“ hakkab kergemini hingama. Sest et ema kord wiimaks sõna on leidnud, kes ta nüüd kojast tänowale kompsib.

Seal muutub wanakese hääl nutu-
seks:

„Poiss, sinust saab weellausa joodik!“

„Küll ma ennast juba parandan,“ nuuksub nüüd ka joobnud „poiss“ omalt poolt. „Kõik wajak aega. Korraga see ei lähe!“

Ema hallid, soojad silmad lõowad sädlema.

„Töota, et sa homme uut elu algad!“

„Jah, ema,“ lallutab „poiss“ oma raske keelega „Olgu neetud wiin! Mina ei tõsta enam ühessegi kõrtsi oma jalga!“

Ema kõmbib nüüd ju üsna kergelt ta kõrwal.

„Sest poisist saab weel asi,“ mõtleb ta. „Kui ta juba wanemaks saab. Jah, saab asi!“

Kui joobumus „poisi“ paremale wõi pahemale poole winnab, juhib ta teda ettewaatlilikult otse edasi; ja kui seitsmekümne-aastane wiinakatel komistab, hoiawad teda ta saja-aastase ema kõwerad kortsus käed langemast.

Punasaba.

Austria kirjanik Gustaw Schröer.

Rohekaskuldne päikesewalgus helgib klassittoas ja sädeleb kümneaastaste tütarlaste juustel.

On raske walguses ja lilledõhnas muste trükitähti tähele panna ja enesele ütelda lasta, mis kurbi asju maantee teab jutustada, kui wäljas kõigil tänowatelrõõmtuhatnelja galoppiratsutab.

Tütarlapsed heidawad ometi sõna-kuulelikult ainult aeg ajalt mõne igatsewa pilgu wälja päikesepaistesse. Nad sunniwad lustilikult põksuwa südame alistuma töö tõsisele käsule: pead!

Klaara Neuberg, noor õpetajanna, jookseks isegi suure heameelega wälja siit tolmust ja waewast. Kui inimene alles kakskümmendwiis aastat wana on ja elu tal hõisates soontes weereb! Ta näeb igatsewaid pilke, aga teeb, nagu ei näeks neid. Kõik areneb ju nii imehästi, ja mis päiksepäewale ohwerdatakse, tasutakse wihmapäewal kahekordselt. Asi edeneb lustilikult. Ainult kui, kui ei oleks üht murelast!

Kõhetu keha ja korratu sasipea. Palja jalu, ainult kitlikene seljas. Näos kaks suurt, musta silma ja silmades kare trotsiwus. Wanatargad silmad, millele armastus on muinasjutt. Silmad, mis tunnewad waid lageda katusekambri määrdinud, armutühja äripäewa. Elul pole Anna Ziegleri tarwis ainustki jõulutuba äraandliku wõtmeauguga, kust küünlawalgus lapsele silma naerab.

Anna Ziegler ei oli iial asja juures. Ei leidu õppetundi, mis teda suudaks huwitada, aga ei ole ka tundi, mis ei tooks üllatawat silmapilku. Äkki lendab säde lapsehinge; tõuseb leek. Sünnib midagi ootamatut. Ebaharilik küps wastus, wastolu, küsimus waraküpsenud lapsehingest.

Anna Ziegler waatab aknast wälja. Mitte ainult silmapilgu, ei, tema ei silmitse tähti üldse.

Murelaps! Kui noorel õpetajannal temast ei oleks nii kahju, kui ta ei aimaks, et lapses ometi peitub kallimeelus. Kõik õpitud tarkus lakkab. Lapsehing istub nagu wanglas. Kus peitub wõti selle jaoks? —

Naer ja jooks koolimaja õues. Anna Ziegler nõjatab üksimüüri najal. Tema ei otsi sõprust ega anna seda ka kellegi.

Õpetajanna seisab ametiwendade ja õdede ringis. Seal toob talle kõige noorem õpetaja wäikesepunasaba-linnu, kes jalaluu murdnud.

„See on ometi midagi Teile, preil Neuberg?“

Tal on linnukene käes, ta wõtab selle enesega klassituppa, et teda pärast koju wiia ja seal tema kallal oma kunsti katsuda.

Enne õpetuse awamist näitab ta linnukest oma õpilastele.

„Waadake ometi, lapsed, kui kena. Millist hirmu see waene linnuke meie suurte ees peab tundma. Ja me tahame katsuda ta jalga terweks teha, ja siis laseme ta jälle wabaks.“

Kool on otsas, lapsed lahkuwad.

Anna Ziegler wiivitab.

„Noh, laps?“

„Teised peawad enne wäljas olema.“
Siis: „Wõtaksin selle linnukese heameelega koju kaasa.“

Selle juures paar üsna sügawat, mustasilma. Õpetajannakohmetab: ontal wõti selle lapsehinge wangla jaoks käes?

„Mis sa temaga siis teeksid, Anna?“

„Seon ta jala kinni.“

Klaara Neuberg wõtab lapse käest kinni.

„Tule minuga, teeme seda kahekesi.“

Nad astuwad õpetajanna korterisse.

Laps laseb silmad ringi käia ja kobab särawat klawerit arglikult.

„Tore on siin Teil, preili.“

Anna Ziegleril on osawad käed. Linnujalg on lahas, laha ümber on plaaster ja nõör pandud.

„Kas ei oleks linnukest ometi parem siia jätta?“

Juba on päikesepaiste ta lapsesilmades kustunud.

„Ei, laps, kui sa tahad teda armastada, siis wõta ta kaasa.“

Järgmisel hommikul, üsna salajas ja usaldawalt:

„Preili, ta sõi seitseteistkümmend kärbest.“

„Kas sa teda siis armastad?“

Anna Ziegler nokutab ja punastab. Keegi inimene pole temale iial rääkinud armastusest. Ta ei ole tohtinud kedagi armastada. Armastamine ei kuulu katusekambrisse.

Seal elab hirmus kainus. Seal waitseb alati tali, ka kui katused leegivad. Kogu päew lapse riik, kelle eest keegi ei hoolitse, õhtul kahe inimese asukoht, kes üksteisega kunagi rahul ei ole ja kelle eest laps woodisse põgenub, sest et ta iialgi ei kuule usaldawat, head kahekõnet, kelle eest ta peidab oma saladust, oma armastust.—

„Preili, ta wõib juba päris hästi jallale toetada. Ka hüpata wõib ta juba.“

„Kui palju kärbseid ta eile söi?“

„Kolmkümmendkuus! Oi, mis tema üldse sööb!“

„Tahaksid teda küll heameelega omale jätta?“

„Ei. Talwel pole kärbseid ja . . .“

Näokene muutub halliks. Ärmutühi, külm katusekamber ja seesugune sudamlik, wäike linnuke!

„Ära ole kurb, laps. Linnud peawad wabad olema. Weel kolm wõineli päewa, siis laseme ta lennata.“

„Aga Teie juures, preili.“

„Jah, minu juures.“

Kõigil neil päewil polnud karedat sõna waja. Laps käis nagu armastuse õnnistuse õhus. Wangla uks oli awanenud, ja waata, seal taga kiirgas ja sädeles kõik heledast rõõmust.

„Punasaba on terve.“

„Tulen täna õhtupoole, preili!“

„On ta täitsa terve?“

„Täitsa; sööb minu käest ja lendab minu pea peale.“

Õhtupoolepäike maalib aina peeneid rõngaid tassidele: Klaara Neuberg on keetnud shokoladi. Anna Ziegler ja punasaba on ta külalised. Linnuke lendab toas siia ja sinna, istub lapse pea peale ja nokib leiwaraase ta käest. Täis päikest on laps, ja, tõesti, tema kitlikene on puhas ja ta juuksed on kammitud. Läheneb lahkumine. Pühalik silmapilk. Õpetajanna on akna awanud. Laps läheneb ettewaatlikult, linnukene pea peal. Wuh, punasaba supleb päikesewalguses ja lendab katuseräästale. Tsitsii, tänan! Ja lendab üle katuste eemale

Üsna waikselt seisab laps, üsna waikselt ja tarretult, ja õpetajanna tunneb, kuidas ta südamekene põksub. Kas läheb nüüd wangla uks jälle lukku?

Anna Ziegler pühib ruttu silmi. Kui ta pöörab, on tal jälle tõrjuw, waluskaine lapsenägu.

„Nüüd lähen ma jälle.“

„Ei, laps, nüüd ajame weel juttu.“

Klaara Neuberg istub toolile ja paneb käe lapse kitsaste õlgade ümber.

„Sulle oli see linnukene armas?“

Laps nokutab pead, ta huuled tuikawad.

„Linnukese andsid sa ära, mina tean kaht, kes sulle jääwad, ja keda sa ka weel palju enam wõid armastada kui seda linnukest. Sul on isa ja ema.“

Nüüd hakkab laps ägedasti nutma. Ta kõhetu keha wapustub. Waljusti nuttes wõtab ta õpetajanna kaela ümbert kinni:

„Preili, sind tahaksin ma armastada!“

Klaara Neuberg suudleb palawaid lapsesilmi.

„Laps, sa mu armas, waene!“

Üks elu on päästetud külmasurmast.

Talweö.

H. Wöhner.

Waikne walgus wiibib wäljadel,
Läikiw linik luhal lumisel.
Magaw männik mustja müürina
Warjab wõsastiku waiwuwa.

Söödi serwal seisab saareke,
Härmatisest hiilgaw, hõbene,
Kalliskiwid küüni katusel — — —
Waikne walgus wiibib wäljadel.

Morfium.

Austria kirjanik Karl Lütke.

Hans Eytheli ees on eesriie langedud. Ta seisab lawal kui professor Crampton, kellena ta täna linnateatris wiimast korda on esinenud, ja kummardab. Wiimast korda. . . sest nüüd lahkub ta siit. . . igawesti.

Mürisew on käteplagin. Eesriie awaneb ikka ja ikka jälle. Ülewalt sajab roose. Lillekimbud ja pärjad lendawad lawale: Hans Eythel lahkub!

Tema lahkumisest räägitakse palju: kahetsedes ja üldiselt. Ühed ütlevad, et ta lahkub raha pärast, teised waidlewad sellele wastu ja ütlevad ta lahkumise põhjuse olevat laiema tegewusala ja walitsemishimu. . . Weel muudki räägitakse.

Kuidas lood ka on: kindel on, et linna suurim draamanäitleja, Hans Eythel, draamateatri parim esitaja, esimene järgu heast teatrist lahkub ja samas linnas ühe uue, wäheema teatri juure kaasdirektoriks läheb. See teater, mil mitte ei ole wäga hea nimi, pole seni õieti edasi saanud. Sinna läheb Hans Eythel. Tema lepingus draamateatriga on õnnetuseks punkt, mida kaua aastaid pole tähelegi pandud, et ta direktori kohale minnes draamateatrist nelja nädala jooksul wõib lahti saada, ja see on nüüd sündinud, pea-aegu üle öö.

„Direktor Hans Eythel“ seisab nüüd Risti tänaval messingsildil ja teenijad ning kaubamuretsjad ei ütle nüüd enam armuline proua, waid „proua direktor“ proua Margale. See ei meeldigi waiksele prouale, aga et see ta abikaasa rõõmustab, siis on ta sellega rahul.

Hans Eythel on Mäelinna-teatri direktor, näitejuht ja esimene näitejõud, ja on uhke, et wõib kõik olla: teatri hing. Tema nimi üksi, loodab ta, on küllalt mõjuw selleks, et inimesed ta teatrisse tulewad, ja alawäärtuslise teatri senine juhalus, kes oskas kuulsa, auahne draamanäitleja oma juure meelitada, usub sedasama.

Kuid nad eksiwad: Ei Strindberg ega Ibsen, ei Hauptmann ega Suder-

mann tõmba! Alles kui Roderich Benedix, Kotzebue ja Fulda eeskawasse wõetakse ning kõiksugu abinõudega uuesti wälja puhastatakse, hakkab teatriskäijate arw pisut tõusma.

Direktor Hans Eythel mängib lustmängu- ja jandiosi. . . , ja ta mängib hästi. Ta ei saagi teisiti mängida kui hästi; oma osad annab ta nii wõi naa meisterlikult. On isegi selgesti näha, et ta teised wiletsamad jõud enesega kaasa kisub, kes ka paremini mängima hakkawad. . . ja arwustused on jälle lugemiswäärt!

Sellest hoolimata ei edene teater. Wäike sildike „Wälja müüdüd“, mis ükski näitab, et waew enese ära tasub, seisab igawesti kassaruumis omal kohal ja teda ei saada kunagi kassaaknale riputada.

Nii mindakse lõpuks weel üks samm alamale ja wõetakse kõige uuemad jandid etendusele.

Esimene neist kukub läbi. Teine meeldib — tühine tükk. Aga ta tekitab naerutormi. Hans Eythel kisub omas peaosas kõik kaasa. Ta keksib ja kargleb lawal, räägib, et suu wahutab.

Nii meeldib ta publikule, kes Mäelinna-teatrisse käib, ja teater on õhtu õhtul täis. Kaks-kümmendwiis „Shokoladireisi“ etendust on järgimööda olnud „wälja müüdüd“. Kaks-kümmendwiis korda peab Hans Eythel, direktor, edewõ, waimlikult alawäärtuslise shokoladibabrikandi wigureid etendama. Kaks-kümmendwiis korda sama lollust, ilma et sel weel oleks näha lõppu.

Teater käib, ja sellepärast on waja kasutada aega ning tükki, mis on tõmbetükk! Nii katsutakse „Shokoladireisi“ anda ka weel öösisel etendusel, mis kohe järgneb õhtusele etendusele. Samuti etendatakse teda pühapäewadel ja kolmapäewadel pärast lõunat.

Proua Magda heitub, kui seda abi-kaasalt kuuleb. Hans ei ütle talle seda warem kui õhtul, mil ta läheb teatrisse ja soowib, et naine teda öösel ei ootaks.

„See pole su tõsine nõu! Kuidas võid sa kolm korda päewas esineda; kogu öö...“

„Pea,“ seletas direktor Eythel.

„Aga ei tohi! Sa pead mõtlema minule ja oma lastele!“

„Ma mõtlen oma lawale ja teile!“

Nii lahkuib Hans Eythel esimest korda, et pärast õhtust etendust weel kord öösel esineda.

Direktor Hans Eythel lahjened ruttu nendel igawestel hirmsatel Kasperlikunstükkidel, mida ta pühapäewiti ja kolmapäewiti kolm korda, teistel äripäewadel kaks korda peab teostama. Draamateatris hoiti teda. Seal esines ta kuul kõige enam kaksteistkümmend korda, siin omas teatris, kus ta näitejuht, näitleja ja direktor on, iga nädal kuusteistkümmend korda!

Direktor! See näibki olewat, mis teda peab. . .

Kuid kas ta tõesti leiab rahuldust, seda rahuldust, mida ta kord leidis esinedes Müncheni, Dresdeni, Stuttgarti ja mujal suurtes teatrites, kus teda waimustatult teretati?

Hans Eythel räägib enesele ette, et ta siin kõige suuremat rahuldust leiab; weel enam usub ta ennast siis jumaldatawat! Tema on kõik! Isand, direktor... Mis ta ütleb, maksab. . . Kõik korraldab tema. Üksi tema maitse on mõduandew. Kogu tema teatris walitseb tema waim ja seda ta lewitab. . .

Hajameelsus on Hans Eythelile kui oma aja lapsele täitsa tundmata. Tema läheb oma teed otse edasi: püsti peal edasi. . . , ikka oma ainsa sihi poole, juba noorest east saadik: herra olla! Selle kõrwal, sest et ta waesusest tulnud rikas olla! Need mõlemad poolid tõmbawad külge ja lükkawad eemale. Ühe pärast ei lakka ta iial teisest. Ta katsetab suuremat saaki, ja sinna poole wiib teda ta tee.

Ja nüüd on üks siht saawutatud: direktor. Suure teatri juht küll mitte, aga teatri juht ühes ilmalinnas, Ja tema siht olgu: lawa kuulsust põhjendada ja suurendada! Muidugi ei ole see tema auahnus, et alati peab jantides esinema!

Ja ta ei salga ka. Wõitlus pole kerge, sest linnas on kolm wõistlewat teatrit, ja sellepärast mängitakse nädalast nädalani, kuust kuuni, et üldse elada ja

ilusat aega kasutada, mil igal õhtul sildikene „Wälja müüdüd“ saab kassaaknale riputada, wiltsaid jante, ja Hans Eythel mängib neid narriosi. . . , mängib. . . , mängib. . . ja uimastab eneses suure tagajärje pärast kõik.

Kuid ikka selgemini ilmuwad tagajärjed: neljakümneüheksandal jandietendusel tunneb Eythel eneses weel waewalt jõudu — seekord lollu klosetipaberiwabrikandi osas „Pappmamselis“ oma osa lõpuni mängida; ainult „peab“ hoiab teda jalul ja laseb wäsinud kehast wiimse jõuraasu wälja pressida.

See läheb korda; aga ta on otsas pärast pühapäewa öösist etendust.

Kogu järgmise päewa lamab ta woodis ja proua Marga rawitseb teda hirmu ja hoolega.

Õhtul ajab ta enese uuesti jalule.

„Peab“ seisab ta woodi kohal, ja ta hää ütleb waljusti: „Ma pea!“

„See on wõimatu,“ waidleb proua.

„Ma pea,“ ütleb Eythel ja läheb.

Ta mängib. Enne wõtab ta salamahti morfiumi, kaks tilka, ja on selle tagajärjet priskem. Ta wõib mängida ja saawutab naerutorme nagu ennegi; tema on lawatäht, publiku lemnik, ja naeratab kummardades. . . Kõik nagu muidul!

Õhtuetendusel samuti kui öösisel etendusel.

Keegi pole märganud, et ta on haige... see tore, taewalik naljahammas Hans Eythel; isegi teised näitlejad, kes wähem wäsinud, ei näi midagi aimawat!

Järgmiselgi päewal ei märka keegi midagi.

Sel õhtul on Hans Eythel enne etendust wõtnud kolm tilka. . . , ja sellest jätkub kuueks tunniks. Siis wariseb ta kokku nagu eile ja ta kantakse autost tuppä

Mis sellest on? Kõige pealt mitte etendusi ära ütelda! Mitte inimesi teatrist lasta eemalduda, kui tema mängib! Nõrkus peab mööduma!

Jälle wõtab ta järgmisel päewal morfiumi ja sellele järgnewal ja tolele järgnewal. Ikka wiibib ta päew otsa woodis haigena. Õhtul mängib, mürgist piitsutatuna, teine Hans Eythel, see, kes tunneb ainult edasi- ja ülesminekut. Inimene Hans Eythel oma inimlikkude murede ja hädadega jääb woodisse.

Kaheksa päewa läheb asi nii. Hai-
gus on kangekaelne ja ei tagane. . . ,
ja tükk tõmbab ning tõmbab! Selle ära-
wõtmine mängukawast oleks olnud ku-
ritegu.

„Kuritegu. . .“ seda ütleb Hans Ey-
thel kõigile, kes teda katsuwad hoiatada,
ja ei kuula, kui talle öeldakse, et ter-
wis üle kõige käib ja kõige üle lõpuli-
kult otsustab.

Kuidas need targad sõnad teda pii-
nawad ja erutawad!

Kõige vähem kuulab ta oma abi-
kaasa sõna. Marga hoolekanne meeldib
talle, tõesti, aga ärgu ta katsugu mõjuda
tema tegewusele, ei awalikult ega salaja.

Proua Marga on linna kõige kuul-
sama eriteadlase kohale kutsunud See
näeb esimese pilguga, kui kaugel asi
on, ja ei lahku proua Marga palwel ta
woodi eest. Teisiti ei saa haiget aidata.

Kui tuleb õhtu ja tund, mil Hans
Eythel peab tõusma, siis ei lase arst
teda tõusta. Kella seitsmeni wiibib ta
haige woodi ees, ehkki teised haiget
teda ootawad. Siis lahkub ta rahulda-
tult. Proua Marga on saanud täpsed
juhatused ja lubanud neid haige was-
tupanekust hoolimata läbi wiia.

Proua Marga saadab arsti eestoa
ukseni. Tagasi tulles leiab ta toa tühja.

Kohkudes waatab ta kõrwaltuppa. .
Seal läheb uks kinni.

Nüüd teab ta: Hans on ometi weel
läinud — wiimisel minutil. Etendus al-
gab kell pool kaheksa.

Ta teab, et Hans on läinud wiimast
korda raskele teele. Kaljukindlalt teab
ta seda. . . , ja ei jaksu nuttagi.

Kuid waikses korteris ei jõua ta ka
wiibida. Ta tahab teda mängimas näha . .
wiimast korda . . .

Ta näeb teda, kuuleb teda, kuulab
teda . . . , kuuleb naeru ümberringi oma
walus. . . , ja ei lahku ometi, nii was-
tik kui see kõik ka on. Ta istub öösisse
etenduse lõpuni oma kohal. . . , kuni
eesriie ta kahwatanud mehe ees langeb.

Kestwa tugewa käteplagina peale
awaneb eesriie alles tüki aja pärast ja
näitab teisi näitlejaid. See, kellele pla-
gin kuulub, puudub.

Plaksutatakse kõwemini, kuid õhtu
kangelane ei ilmu. Selle eest ilmub
üks näitleja ja awab suu rääkimiseks. . . ,
ja samal hetkel kiljatab kõledasti lawa-
looshis üks naine; tema teab, mis ütelda
tahetakse, ja kukub minestades looshi
polstrile.

Muinasjututund.

Saksa kirjanik Hans Gäfken.

Kui päew wäsib, kui widewiku hallid
loorid tasakesi laskuwad asjadele, mis
meie ümbruses on, kui toas waid weel
on wana kella tiksumine nagu pehme
südamelöök, siis algab muinasjututund.

Sa istud tugitoolil, paistetud pehmest
leegist, mis ahjust tuleb, ja jutustad
lapsewanaduses kuulnud armsaid muin-
nasjutte. Sinu sõnad langewad nagu
õielehed, mis wajuwad alla kaugetest,
igawestest aedadest.

Nad lehiwad nagu kirjud suwe-
linnud.

Nad on pehmed ja soojad kui mahe
kewadetuul.

Kujud ammuõõdunud nooruspäe-
wist on meie ümber: Lumiwalguke, Okas-
roosike, Wanemuine, Wanaisakeelikeetes

Hiilgawalt seisab minewik meie ees.

Pehmesti kaob olewik widewikku,
mis nagu soojendaw mantel meie kül-
metawa hinge oma hõlma wõtab.

Oli kord, et oli me röömsad ja õnd-
sad. — Oli kord, et lapsepäike meile
naeris ööl ja päewal. — Oli kord, et
maailm näis meie arust olewat täis õisi
ja kergesti heljuwaid suweliblikaid.

See oli kord . . .

Ma wõtan su käe ja waatan sulle
silma, kus soojendawa leegi kummaline
sädelemine peegeldub.

Lapseõnn ümbritseb meid.

Lapseõnn peitub meis.

Ja wali, kare maailm wiibib meist
kaugel, lõpmatu kaugel . . .

Nonni lumetormis.

Islandi kirjanik Jón Svensson.

2

Mina ise wõisin oma häält waewalt kuulda, nii mühises tuul. Aga koer oli mind kuulnud; sest warsti tundsin ma tema nina ja käppi oma paremal jalal.

Ma sirutasin käe alla ja kahmasin ta karwasest peast kinni. Nii suutsin ma ta üles aidata.

Ta ronis mu paremat jalga mööda üles hobuse selga ja wõttis enesele just minu ette sadulas koha, ennast hästi minu ligidale litsudes.

Ma katsusin teda hoolega kinni hoida, et ta maha ei kukuks, kus lumi wahetpidamata woolas.

Nüüd katsus ka Grani jälle edasi minna.

Ma andsin temale waba woli, lootes, et ta oma harilikku kindlusega ometi weel tee Halsi leiab. Tema hakkaski liikuma, aga waewaga ja ettewaatlikult kobades; oli, nagu oleks ta läbi jõe läinud, mille wesi kohutawa kiirusega woolas.

Iga sammu suures pidi ta kõige nelja jalaga ringi kobama, kuhu ta auklisel kiwisel pinnal lume all wõis astuda.

Nii läksime tüki aega edasi. Kord pööras ta paremale, kord pahemale poole, et mõnest teelseiswast laawarahnust mööduda wõi warjatud aukude eest hoiduda, kus ta jalad kindlat peatust ei leidnud.

Wiimaks jäi ta seisma; näis, et ta enam edasi ei pääsenud.

Mina kogemusteta poisike ei aimanud, mis teda kinni pidas. Täisealine oleks sellest küll aru saanud.

Natukese aja pärast pööras ta äkki pahemale poole ja läks tüki maad keskhommiku poole. Aga see oli asjatu; ka sealt ei pääsnud ta edasi. Siis pööras ta paremale poole ja läks mäest üles loode poole. Ka asjata.

Kõigi nende katsete ajal oli mul hirmus torm küljelt ja mitu korda oleks ta mu peaaegu hobuse seljast maha lükanud.

Wiimaks katsus Grani weel kord edela poole tungida, kus Hals seisis, aga tagajärjetult.

Oli, nagu oleks meie ees seisnud järsk sein ja kinni pannud ainsa tee, mida mööda wõisime jõuda sihile.

Grani jäi seisma ja ei tahtnud enam ainustki sammu astuda.

Mis wõis seal tee peal ees olla?

Kohmetu ja kogemusteta nagu ma olin, katsusin ma looma oma nooruslikus kärsituses edasi ajada. Asjata. Tema seisis kõwal kiwipinnal nagu kinni naelutult.

Aga kuna ma teda jalgadega wahetpidamata togisin, andis ta wiimaks järele, astus mõne sammu edasi ja — wajus meiega läbi wärskelt sadanud lume pehmesti ja rahulikult all mingisugusesse kuristikku! . . .

Ma karjatasin kõledasti.

See karjatus kadus mühisewas orkaanis ja kustus siis täielikult sügawalumekogudes, mis meid ümbritsesid nagu haud. —

Me olime seisnud järsu kaljuseina ees, mis mäekuristikku ühelt poolt piiras. See kuristik, mida ma muidu hästi tundsin, aga tollekordistel asjaoludel täielikult olin unustanud, oli Halsist ainult kümme minuti tee kaugel.

All jooksis kiire mägestikuoja.

See hädaohtlik kuristik oli ääreni täidetud pehme lumega.

Rukkndes ei puutunud me millegi külge, waid libisesime alla ja wajusime järjest sügawamale, kuni wiimaks kaugel oja kaldast kindla pinna jalgade alla saime.

Awause, mis oma pea kohal jätsime, kattis lumetorm siimapilk jälle kinni ja toppis täis.

Ma sain meie seisukorrast kohe aru. Olime elawalt maetud ja wõib olla päästmatult kadunud.

Nagu halwatud hirmust istusin ma tüki aega hobuse seljas, hoidsin ikka weel väikest Fideli kinni ja pigistasin ta pahema käewarrega oma lähedale. Olin täitsa nõutu.

Aga siis asus Grani mulle appi

Ma ei wõinud küll vähematki näha, sest siin ümbritses meid täielik pimedus. Aga ma märkasin, et hobune oma

pead wägiwaldselt igale poole keeras et lund enesest kaugele suruda ja nõnda vähemalt hingamiseks ruumi saada.

See oli wäga tarwilik, sest lume raskus pigistas meid nii, ei waewalt saime endid liigutada

Minagi hakkasin nüüd hobuse eeskujul ennast liigutama. Kätega ja käsiwartega surusin ma lume peast ja rinnast eemale, et õhku saada.

See õnnestus mul wõrdlemisi kergesti, ja warsti olin ma eneste ümber loonud lumesse wõlwialuse, nii et lõpuks nagu lumekoopas wiibisime.

Pisut aega hiljem hakkas Grani ennast ringi käänama ja pigistas oma keharaskusega lumekogud laiali. Nii sai meie wäike koobas weel suuremaks.

Wiimaks oli meil niipalju ruumi, et wõisin sadulast maha tulla. Fideli jätsin ma sadulasse istuma, kartes, et hobune ta all jalgade alla tallab.

See waene koer! Nagu mõistaks ta minu mõtteid, jäi ta waikselt üles istuma. Ka Granil polnud selle wastu nähtawasti midagi.

Tundsin, kuidas Fidel wahetpidamata saba liputas; näha ma seda ju ei wõinud.

Nii tihti kui tema lähedale läksin, katsus ta mind lakkuda ja haukus tasekesi, nagu oleks ta tahtnud mind julgustada, et ma meelt ei heidaks.

See ustaw loom! Mind otse liigutas ta ustawus ja sõprus.

Nüüd hakkasin meie kummalist asupaika sellega laiendama, et lund alt igale poole laiali surusin.

Grani aitas mind, kui ka teadwuseta, selle juures ja nii sai meie ühine waew tagajärjega kroonitud. Natukese aja pärast oli lumekoobas nii ruumikas, et wõisin igale poole paari sammu astuda.

Aga warsti andis ennast teine pahanodus tunda. Koobas polnud mitte ükski pime, ta oli ka külm ja märg. Mul hakkas külm. Eriti sooje riideid polnud ma selga ajanud, sest isa hoiatusest hoolimata polnud ma aimanud, et meid nii kole torm wõis tabada.

Ka õhk oli siin all kitsendaw. Aga wiimaks tungib õhk ikkagi weel lumest läbi, nii et lume all lämbumist pole karta.

Grani seisis liikumata paigal, ainult aegajalt puristas ta kummaliselt, kuna kogu ta keha krambitaoliselt tuksles.

Fidel istus weel ikka rahulikult Grani seljas; aegajalt wirises ta tasakesi.

Mina seisin hobuse kõrwal ja küsisin eneselt, kuidas see kõik küll wõiks lõppeda.

Siis jäin ma uniseks ja istusin maha, selga wastu lumeseina toetades.

Unetahe kaswas ikka enam. Ma pigistasin silmad ja hakkasin uinuma; uinusin ja ärkasin jälle üles. See kordus mitu korda. Aga nii tihti kui ärkasin, wärisisin külmas ikka enam.

Wiimaks jäin raskesti magama. . .

Kui kaua ma magasin, ei tea. Aga äkki äratati minu: midagi rasket langes mu jalgadele.

Ma karjatasin waluga.

Kobasin kätega ringi ja märkasin kohe, mis oli sündinud. Grani, kes seisemisest wäsinud, oli maha heitnud, aga nii, et minu jalgadele sattus.

Tahtsin tõusta, aga mul oli wõimata oma jalgu wabastada. Grani lammas kui tina nende peal.

Ma hakkasin teda rusikatega taguma ja peksin teda kõwasti. Fidel, kes nüüd mu kõrwal seisis, aitas mind waljusti haukudes.

Grani jäi rahulikult pikali.

Igatahes sai ta minu nõrkadest löökidest walesti aru ja arwas neid sõbralikkudeks hellitusteks.

Aga wiimaks sain ta ometi nii kaugele, et ta tõusis.

Tänu pehmele alusele, polnud ma wiga saanud, ta oli mu jalad ainult lumesse wajutanud. Ja nii wõisin jälle tõusta, kuigi waewaga.

Nüüd pidasin aru, mis meist ses seisukorras küll pidi saama.

Ja korraga asus mu rinda hirm ja rahutus, nagu ma seda weel iial polnud tunnud.

Kui sügawal, mõtlesin ma, wõime küll lume all olla? — Kas torm ülewal ikka weel kestab? Wõi on ta lõpnud? — Kas meid otsitakse? Ja kui, kas meid siit alt leitakse? — Aga oletame, et meid ei leita — mis siis? — — Wõi meid leitakse alles mõne päewa pärast? . . .

Need ja sarnased küsimused keerlesid mul kottpimedas koopas nagu hirmutawad tondid peas. Ma olin ärritatud.

Ja wastus kõigile neile küsimustele? — Ma ei uskunud enam muud, kui et siin all — surma saame!

See mõte täitis mu kohutusega.

Ma olin alles noor, nii tugev ja terve, alles täis elulusti ja elurõõmu, ja pidin nüüd juba surema! . . .

Ei, see ei tohi nüüd sündida. Ma pidin siit ära saama, maksku see mis tahes.

Aga kuidas?

Siis tuli mulle see mõte.

Wahest läks mul korda mind mu oma kätega lumest välja kaevada.

Olin juba tihti kuulnud räägitavat et inimesed, kes nii nagu mina lume all lamasid, iseendid olid sealt välja aidanud.

Jah, seda tahtsin minagi teha; vähemalt tahtsin seda katsuda.

Silmapiilk asusin oma otsust teostama. Ma katsusin ronida hobuse selga. Kasvava kangestuse ja nõrkuse tagajärjel läks see ainult pikkamisi. Wiimaks õnnestus see ometi.

Seistes põlvili, hakkasin ma lund oma pea kohalt maha kraapima. See läks õige kergesti. Siis tõusin jalule ja jatkasin oma tööd.

Warsti suutsin külmas vaevalt veel käsi liigutada. Aga sellest ma ei küsinud.

Wiimaks ei ulatanud ma enam kõrgemale. Ikka oli ees lumi ja puudus iga-sugune märk, et lume pealispind lähedal oleks.

Mis nüüd?

Mulle tuli meele, et mul ratsapiits kaasas oli, see pidi kusagil all seisma.

Ma hüppasin hobuse seljast maha, otsisin ja leidsin ta ja ronisin jälle üles. Siis pistsin ma piitsavarre nii pikalt ülespoole lumesse kui ta ulatas.

Aga ta ei ulatanud pealispinnale.

Nüüd lasksin käsivarred vajuda. Wiimane lootuse sära kustus. Tundsin enese olevat täitsa võimetu, pääsmatult kadunud ja ei leidnud enam mingisugust pääseteed.

Pikkamisi libisesin ma hobuseseljast jälle alla lahtisele lumele, mis ma laest olin välja kraapinud.

Tume meeleheide waldas minu ja mulle ei paistnud muud nõu üle jääwat, kui pikali langeda — ja surra.

Kuna ma nõnda, hobuse najale toetades, oma lohutamata seisukorra üle järele mõtlesin, tuli ustaw koer minu juure ja lakkus mu käsi.

Ma istusin lumele, wõtsin ta sülle ja siilitasin teda. See soojendas mind pisut ja pakkus mulle mu üksinduses ka lohutust. —

Äkitselt tuli mulle uus mõte.

Kas ei oleks wõimalik, ütlesin ma, kitsast, põigiti ülestõuswat käiku kaevada ja nõnda koopast pääseda?

Tõesti, see kawatsus näis mulle olevat kõigeparem.

Ma tõusin ja hakkasin wiibimata tööle.

Algasin alt koopa ühelt küljest. Esialgul edenes töö jõudsasti. Lahtise lume, mis umbes peakõrguseni lahti kraapisin, lasksin maha kukkuda ja trampisin jalgadega nii kõwaks, et see tekitas kõwa aluse, kuhu ma sissewajumata wõisin astuda.

Juba mõne minutiga olin kaewanud umbes kaks meetrit pika käigu.

See oli tubli töö ja andis mulle lootust. Ma kaewasin ja kraapisin südisti edasi. Käik pikenes ja pikenes. Aga mina ise jäin paraku ikka nõrgemaks. Mul oli eriti kätel külm.

Juba pidin ennast sundima tööle. Aga ei kestnud kaua, kui ma täitsa wäsinud olin ja minestusesse tahtsin langeda.

Sellepärast roomasin koopase tagasi, kus külm nii suur ei olnud kui käigus, sest et seal hobune sooja muretses.

Olin nii nõrk, et waewalt weel jaksasin jalul seista, ning arwasin, et pean puhkama.

Warsti läks asi weel pahemaks. Ma mõtlesin, et ma polnud mitte ainult wäsinud ja külmanud, waid haige, õige haige.

Töö käigus pidin ma lõpetama, sest ma taipasin, et ma seal all enam jõudu ei saa.

Sellejuures tuli mulle kange himu magada.

Kõigest wiletsusest hoolimata oli mul weel niipalju taipu, et asja õige otstarbekohaselt korraldasin.

Kõigepealt katsusin ma Granit nii kaugele saada, et ta maha heidaks, ja lükkasin teda paar korda põlwetagast. Seda tegin ma selleks, et ta mulle ja koerale magades enam peale ei heidaks.

Õnneks ei kestnud see kaua, kui ta minu kawatsusest aru sai. Ta langes põlwili ja käänas siis magama.

(Järgneb).

Libahunt.

Saksa kirjniku Luise Westrich'i romaani.

6

Siis nõudis ta oma talvemütši, palitu ja kapi. Ta tahtis wälja minna külma, kõleda talwedhu kätte, wälja walge lume peale. Taewast tahtis ta näha ja waba kaugust. Majaseinad lämmatajised teda. Ja ta oli terve! Üksna terve!

Kas ta teda pidi saatma, juhtima, julges Gepe pelglikult küsida.

Wastusena kästis Ohlsen teda pörgusse minna. Tema ei sallimat inimesenägu oma lähedal. Üksi tahtwat ta olla! Üksi sellega, mis Rütjendammi elanikkudele niipalju peamurdmiist andis!

Pikkamisi, raskesti toetudes kebile, läks ta wälja, mitte üle silla külatee poole, waid põldude wahelt metsikusse sohju, mis asunikude põldude taga end ääretult laiutas, katkestatud ainult noortest lumitanud kasepöösastest ja weega täidetud, kergesti külmanud turbaahtudest.

Raskesti ja sügawasti rippusid pilwed silmipimestawa maa kohal ega liikunud. Nad näisid olewat tardunud nagu kõik elusad asjad ses waiikus ja tühjuses. Sumeford oli waewalt käeförgime. Sellegipärast leidis Ohlsen, kes haiguse tagajärjel nõrk, pehmes lumes olewat raske käia. Aga ta läks peatamata edasi.

Ta mälestusepiltide wahel, piltide wahel, mis kõnelesid ebatruuduse ja äraandmise inetustest ja kurjustest, wihast ja wereft, seisis eemalenihkumatult, unustamatult üks armas, noor nägu, mis, läbi tungides ta palawikujampsiustest, sooja kaastundega oli kummanud tema kohale. Selle näo poole tõmbas teda ta süda Kreieni lähedale.

Ta ei oodanud seda nägu näha, ei soowinudki seda. Mis oli tal weel tegemist ühe naisega, oli see noor wõi mana? Ainult pettumust wõis talle tuua hing, kes selle näo taga elas. Ta ei tahtnud ilusat mälestuspilti häwitada lähema tuttawaksjaamise läbi selle algkujuga. Ainult et see oli ainsaks walguspunktiiks pimeduses, mis teda piiras, ainsaks armsaks ilmutusjeks teiste õudsete hulgas, siis andis see talle tunde, nagu oleks ta tema lähedal millegi eest warjatud.

Aga ta jõud ei jätunud niikauaks.

Kreieni talu taga wäikesse kasepöösa kõrwal seisis turbaaht, mille ümber olid turbad hunnikusse laotud. Ta pühkis lume ühelt hunnikult, istus sellele ja wajus mõtetesse.

Wainne ühfindus ümbritses teda. Waresed jalutasid wärskes lumes, läksid nagu mustad täpid hallide pilwede ees, ja aegajalt tuktus mõni lumelademe mõnelt kaseoksalt hääletult maha.

Tüki aega oli ta niimoodi istunud, siis murdus ta mõtisklemisest läbi mingisugune muredatus tema ümber ja tungis ainult pikkamisi teadwusse. Waresed, kes laial horitsondil silmanähtawalt plaanitult süia ja sinna kõndimud, pöörjised nagu komando peale ja tungisid kõik ainsa punkti poole. Sedasama tegid ka kõik lendawad waresed.

Tahtmatult pööras ka Ohlsen filmad sinna poole.

Kada mööda lähenes Kreieni poolt põldude wahelt wäike kuuju. Lumitanud pöösas oli teda seni ta eest warjanud. Aga kui ta müüd pea tõstis, tundis ta selgesti ära näo, mis ta palawiku-unistustest oli läbi paistnud.

Tüdruk kandis lühikest jalki ja käewarrel suurt korni. Keha ümber oli tal tume rätik. Müüd jäi ta seisma, tallas oma puukingadega lume ühe koha peal laias kaares kõwaks, kuna terve kari foolinde teda tiibulafutades ümbritses. Pea ja õlgade ümber lendasid tal linnud, samuti jalgade õmber, kuna lindusid iga taewakaare poolt ikka weel lähemale ruttas. Ja neiu nägu naeris, ta filmad järasid, kuna ta kornist neile laiali külwas keedetud kartuleid, leiba, peenekslõigatud pekikamarat ja nisuteri.

Urad linnud nokkisid teri ja leiwaraase just ta kuueääre kõrwal; üks paks wareselja wõttis tal teri isegi käest. Nad nokkisid oma noka nii täis, et need peaaegu enam kinni ei läinudki, lendasid jaagiga kaugele, peitsid selle lumesse ja pöösastesse ning tulid siis ruttu jälle tagasi uut faama. Ja Singe seisis nende wahel nagu wäike näkk keset talwetühjust ja metsikust, näljaseid toites.

Ohlsen wahtis ja wahtis ja ei wäsinud wahtimast. Kord tahtis isegi pilkejoon ta juu ümber ilmuda.

„Mis waatemäng see müüd on,“ käis möte peast läbi. „Kõik naised on kommetimängijad!“

Aga sel waatemängul polnud waatajaid, nägijaid, tal polnud siis ka otstarwet. Kedagi inimest peale tema ei wiibinud laial pinnal, ja teda warjas lumitanud kasepöösas. Kummaline neiu, kes rõõmu tundis abiturmaid aitudes, tagaetud taterit, kort Ohlteni ja linde

taewa all! Oli seda siis olemas? Oli seda tõesti veel taewa all olemas? —

Korw oli tühi. Inge pööras koju minema, saadetud üksikuteft waresseft. Teised lendasid kaugale. Aga kaetud laua juure, kust suured linnud oma oja ära wõtnud, tungisid nüüd wäikesed linnud, kes aralt kaugemal oodanud, ja nokkisid mahajäänud raaste ja teri — tihased, windid, pajulinnud, räästad jne., jne.

Ohlsen tõusis.

„See on kõige kummalisem tüdruk, keda ma oma elus iial olen näinud.“

Aga tema näoilme oli wähem tume kui enne, ja kuna ta pikkamisi, waewaga koju kõmpis, nägi ta ifka oma ees wäikeft neiut walges lumes, püüratud lendlewateft lindudeft.

Koju jõudes lõi talle kofas, terawast turbasuitsust üle käies, hirmus kõrbehais wastu. Kolde ees kükitas Sophie ja kraapis kõrbema läinud tangu katlast wälja.

„Gepe jooksis majast minema,“ kurtis tüdruk. „Oli kui meeletu. Ei tea mis tuju tal oli. Ja nüüd on meie lõunasöök jälle põlenud.“

„Keeda uus,“ käskis Ohlsen pehmemini kui muudu, sest Inge pilt lindude keskel seisus tal ifka veel filmade ees.

Oma toa leidis ta olemat harilikus korras. Kimmine kapp ja kinnine kast ei jutustanud talle midagi kobawateft, wabisewateft käteft, mis nende sifu pealt kuni alla läbi tuhinud, niipea kui kort Ohlsen oli walge maa ja halli taewa wahete kadunud. Rana olid need käed tuhinud ja otsinud ja ei midagi leidnud, mis mõistatust wõis lahendada — ei kirja, ei paberiraasi, ei pilti, ei inimese ega koha pilti, ei mingisugust mälestusasja, ei muud kui sootakuniku harilikud riided, kuni wiimaks kasti alt põhjast peremehe särkide alt Gepe kobawad sõrmed leidsid midagi karwast, kasuka taolist. Ta kiskus selle wälja ja wajus karjatades põlwili, hirmust mahawisatuna.

Warrukateta wammust hallist karusnahast hoidis ta käes ja teadis kofe: see oli hundinast, mille wana kuri oma austajatele laenas ja mis nad, niipea kui nad sellesse riietusid, muutis murdjateks huntideks.

Parema warrukaangu kõrwal oli kasukas ümmargune auk. Nast selle augu äärte ümber oli kofa ja ta karwad kaetud werega.

Nüüd oli asi selge!

Nüüd oli kõik kindel ja mitte enam wäpustataw: tema peremees oli libahunt. Temal oli nast, see õudne wõlunast, ja selle hoidis ta nii suure hoolega peidetuna, et Gepe seda oma kolmeaastase teenistuse ajal kordagi ei olnud näha saanud!

Mis tegi õige ristiniimene hundinahaga?

Kuidas wõis ta selle saada ilma wanaturja abita, kuna ju soos hunte ei olnud?!

Nii ruttu kui kehaliigete wärin lubas, peitis Gepe naha endisesse paika, wõttis juure-rätiku omale finise lõuendikleidi ümber ja jooksis majast wälja, unustades lehmad lüpsmata ja tangusupi katlaste.

Õhtides ja puhtides tormas ta külatede mööda Kreienile, jooksis üle läwe kotta, kahmas Stiinet, kes parajasti peju peft, käest kinni ja kifendas talle lõõskutades kofwa:

„Temal on ta! Stiine, kõik on awalikust tulnud! — Temal on ta!“

„Kellel siis? Ja mis siis? Mis tal siis on?“

„Nast! Karwane hundinast! — Kort Ohlsenil on ta. Leidsin selle tema kasti põhjast!“

Pikaldane Stiine jäi kuulama, keeletu heitumiseft, ja Gepe jutustas läbisegamini, ohates, nuttes, sügawas saladuses oma kahtluse loo, oma otsimise, oma hirmsa leiduse ära.

„Ta murrab mu ära, Stiine! Tapab mu nagu ta tappis Wilm Kattenbühli, niipea kui kuuleb, et olen ta saladuse jälgite saanud. Oh Sumal, Sumal! Mis pean ma waene inimene tegema?!“

Wissen tuli nende juure ja filjatas heitudes, kui koledat juttu kuulis. Hundinast oli sel hirmsal inimesel ära peidetud!? Jial enam ei läinud ta nüüd õhtul üksi kaewule! Wististi oli Ohlsen teda juba luuranud. Jast, siin põlnud kahtlust. Kolm õhtut tagasi oli ta leiwahju juures kuuskeste warjus mingisugust warju näinud. Ta oli arwanud, et see on Jaan Kattenbühl, kes tal alati sabas seisus. Kort Ohlsen pidi ju ka kodus woodis haige olena. Aga kes hundinasta warjas, see wõis ju ka haigest peast asunduses ümber hulkuda. Elupriistked noored neiud olid ju libahuntidele eriti maitsmaks söögiks! Jial enam ei läinud ta sohu. Jial enam ei läinud ta pimedas toast üksi wälja!

Kuna nad seal kolmekesi üksteisega kõnelesid, ärerufes üksteisest üle kifendades, nägid nad äkki Inget eneste kõrwal, surmuhawatult, üleloomulikult suuril silmil.

„On see tõsi, Stiine? — On see tõesti tõsi? — See — Kort Ohlsenist?!“

„Mina ise ei tahsun seda ju ka uskuda,“ wastas wana tüdruk, „aga selle järele, mis Gepe teatab, peab ta ju tõesti olema hirmus loom. — Noh, tüdruk, mis sul on? Mis on sul sellega asja? — Mis ja mitad?“

Inge oli käed näo ette pannud ja wäänles nagu kehaliikus piinas. Kõik palawikuhaiget meelitud jampsimised, mida ta hirmuga kuulanud, tulid talle meele, kui tähtis tunnistus Gepe kõnele.

„Oh see maene, waene mees!“

„Waene?!“ kordas Stiine pahafelt. „Kuidas võid sa seda ütelda? Waesed on ta ohwrid. Mis sulle meele tuleb?“

„Ei,“ hüüdis Inge meeleheitlikult, „ei ole pahemat saatust, kui see, et inimene p e a b inimest tapma, p e a b! nagu wanaema Boss ütleb, tahab ta wõi ei taha! — Oh, siis polegi maailmas teist nii õnnetut inimest kui Kort Ohlsen!“

„Ja Wilm Kattenbühl?!“ hüüdsid Stiine ja Gepe nagu ühest suust. „Selle pärast ära nuta!“

„Wilm Kattenbühl wiibib Jumala igawesjes õndsuses. Aga Kort Ohlsen ei pääse iial sinna. Et siin ega seal ilmas päri ta igawest õudsust!“

Wana Lierke tuli nüüd koju. Warjulhoitud hundinahk andis ka temale mõelda.

„Inimene ei pea ütleva, mis on ja ei ole,“ pomises ta. „Maailmas on palju imelisi asju.“ Minult Triin-Meid ei uskunud.

„Ja kui tal ka tõesti on see nahk, see hundinahk! Kort Ohlsen on maailmas laialt ringi rännanud, enne kui ta siia sohu tuli. Linnas müüakse nahku koormatekaupa. Kreimeieril oli tore rebasnahkne kaskutas, miks ei wõi siis Ohlsenil olla hundinahkne?“

Stiine tõmbas suu wiltu ja müksas jalamahti Gepet. Tema teadis juba ammu, et perenaine kurabit ei uskunud, aga Stiine ei olnud veel kindel, kas ta Jumalatti ustus. Aga nemad kahelkesi teadsid seda.

Ja kui õhtul kogu Rütjendam Bossi tallu läks, kus jälle kedrusõhtut peeti, siis teadsid wästi kõik teisedki warjatud hundinahalugu, mis oli wanakurja märk. Ja nüüd tahtis igaüks juba ammu Kort Ohlseni juures märganud olla kummalisi asju, ja üks lõi teise ifka üle.

Wanaema Boss istus kui selgetnägija loitwa turbatule ees

„Maailm on ühesuguseks jäänud tuhanded ja tuhanded aastad,“ seletas ta. „Piiblisti wõib seda igaüks ise lugeda. Mitte juufewõrdki ei ole inimesed ja nende halbused sestsaadik muutunud. Mina ei imesta põrmugi, ei, mitte põrmugi ei imesta ma, kui Rütjendamis see kordub, mis minu wanaisa isa kord ise oma silmadega Osterholzis on näinud.“

Noortel neiuudel olid suured filmad ja kummad pead, poisid olid alles kahewahel, mis asjast armata, kuna wanad oletasid, et niisuguse kangekaelse waikimise warjus ifkagi midagi head ei wõivat peituda.

Ja sügawas warjus istus Inge oma woki kohale kummardades. Nägematult kufusid ta pisarad niidile ta sõrmede wahel, pisarad, mis

olid nutetud Kort Ohlseni igawesti kadunud hinge eest.

*

Kui Kort Ohlsen järgmisel hommikul wälja läks, seekord külateed mööda alla, nägi ta oma ees Krishan Bossi sammawat. Muudu oli noor-mees, kus ta wanemaga iial kokku sai, südamliku teretusega tema juure seltsinud. Täna kiirustas ta sammu ja pööras, ilma et oleks taha waadanud, koolimaja poole.

Siis lähenes Hilmer Brandt, kelle parema lehma kewadel suure wee ajal Kort Ohlsen oli laudast päästnud. Tema walgul näol seisis kohmetus ja ta sinifilmad pöördusid kõrwale.

„Tere,“ teretas Ohlsen terawasti, Krishani ülespidamisest juba ärritatud.

„Tere.“

Brandil oli pamp seljas, kepp käes. Ta tahtis edasi minna. Aga Ohlsen astus talle ette.

„Olen jälle jalul, Hilmer Brandt.“

„Ja jah.“ Brandt sülitas. „Seda pididki küll.“

Ta tegi näo, nagu oleks ta tahtnud ütelda: umbrohi ei kao!

„Polnud sugugi nii kindel asi, Brandt,“ wastas Ohlsen. „Uksun, et wõin enesele tõusmiseks õnne soowida.“

„Nii. Uksud seda? No jah, see on sinu arwamine.“

Brandt hoidis ühe käega kepiist kinni, teisega pambu pöörast. Nii ei saanud ta naabrile kumbagi anda.

„Tead, mul on täna wähe aega. Lähen Scharmbecki. Jumalaga!“

Ta tungis Ohlsenist mööda, kohmetult ja trotsiwalt ühtlasi.

Kort Ohlsen näris mandefõna hammaste wahel. Seenneterad, millest Hinnerk Boss oli rääkinud.

Tal polnud lusti edasi minna, waid pööras ümber, läks oma tuppä, istus, pea käte wahel, ja mõtles.

Kaua ei olnud ta istuda saanud, kui üks awanes.

Läwele ilmus Gepe, hirmust wärisedes, aga puna piirdelistes filmades jäise põlguse ilme.

„Mul on sinuga rääkida, peremees!“

Ohlsen tõstis küsides pea.

„Mina — mina olen wana inimene ja kasutu. Tunnen seda ise ja sina oled mulle seda ka tihti mõista amud —“

„Edasi?“

„Sellepärast ei wõi sul midagi jelle wastu olla, kui sulle nüüd teenistuse üles ütlen.“

Ohlsen tõusis.

„Teenistuse üles ütled? Praegu ei ole ju ühesütlemissaeg.“

„Seda ei või ma oodata. Pean kohe lahutama. Veel täna — kohe! — Minu palga kuni jõuluni võid omale hoida.“

„Ja põhjus?“

„Selle üle mõtle ise järele. Mina olen aus ristiinimene, Kort Ohlsen.“

Ohlsen silmitses teda tufaselt:

„Mitasin su sinu viletsusest välja, andsin sulle kolm aastat kodu ja hea sissetuleku, mida sulle keegi teine ei tahtnud anda. Aga mina ei hoi kedagi kinni, kes minu juurest tahab lahutada.“

„Ta avas kapi ja luges raha lauale.“

„Siin on su palk. Lahku, kui ise tahad.“

„Gepe võttis ruttu raha vastu.“

„Teen, kuidas lubad.“

„Uwatud ukse wahela, kust Gepe välja lipas, ilmus Sophie puumukunägu.“

„Kui lubad, peremees.“

Ohlsen ajas pea kuklasse.

„Sina ka? — Voe oma salm ette.“

„Minu manaema on Seebergenis haigeks jäänud, Kort Ohlsen,“ kogeles tüdruk, „ja ma tahtsin — tahtsin — sind paluda, et sa — et —“

„Jäta oma manaema ellu ja lõpeta wale-tamine. Sa tahad teenistusest lahutada?“

„Jah.“

„Siis mine!“

„Sophie tormas uksest välja.“

„Temal pole selle vastu midagi. Lähem ühes sinuga, Gepe.“

Kojas talitas sulane. Piip suns, parandas ta hobuseriistu.

„Sina peafsid ka kohe kaasa tulema, Lütterjaan,“ hüüdis Gepe. „Siin teenides ja min-gisugust au enesele ei tee.“

Lütterjaan võttis piibu suumurgast.

„Peafs peremees mulle kord hundina kallale tulema, siis lõin ta pealuu sisse. Seni on ta minuga kui inimesega ümber käinud — ja veel kui õiglase inimene. Ja kuni see ei muuttu, ei jookse ma ta juurest ka ära, teie lobasite, teie!“

Kui tüdrukud oma lastidega kitsast rada mööda silla poole olid läinud, kutsus Kort Ohlsen sulase tuppä.

„Naised ütlesid mulle teenistuse üles. Võib olla, et tahad sinagi lahutada.“

„Minul pole nende krappidega midagi tege-mist,“ vastas Lütterjaan.

„Krapid ei peitu mitte ainult naiste peas. Nii mõnigi kannab pükse ja on ometi wana naine.“

Lütterjaan kehitas õlgu.

„Ja siis tahad jääda?“

„Kui see sulle dige on.“

„Kas oskad lehmi liipsta ja tangu teeta?“

„See peab küll minema. Mina naistest suurt ei küsi, pead teadma, peremees. Nende juud jooksewad kui peruks läinud hobused, aga nende käed roomawad kui teod.“

„Hea küll. Siis peame üheskoos maja.“

*

Kaks päema töötasid Kort Ohlsen ja Lüt-terjaan koos, ilma et ükski asunduse mees, naine või laps nende majaläwest oleks üles astunud. Kolmandal päeval olid nad põlbude wahel üht unnistunud kanaali lahti raiumas, kui külatee poolt üle silla tuli rätikusse mähitud Triin-Mleid. Talwõhk oli ta palged õhetama ajanud. Tu-meda rätiku alt järeksid ta walged juuksed ja meel heledamini järeksid ta filmad.

Jmestades osutas Lütterjaan sinna poole.

„Waata ometi, peremees!“

Ohlsen silmitses lähenejat oma mustade kul-mude alt. Ta pidi külästajale ometi vastu minema. Juba eemalt hüüdis Triin-Mleid talle heledasti:

„Kort Ohlsen! Hei, Kort Ohlsen! Saab sind ka kord jälle näha?“

Kojaukse ees said nad kofku.

„Tere, Kreimeier,“ teretas Ohlsen jahedasti, jäi ta ette seisma ja ootas. „Oli sul siia asja?“

„Dn. Ugi, mis ligidalt sinusse puutub, Kort Ohlsen. Võiksid mind küll tuppä kutsuda.“

Ta ei oodanudki Ohlseni kutsut, waid läks ees. Ohlsen läks talle tummalt järele. Üle koha sammus Triin-Mleid, waatas nõusid riulil ja loomi latrites, awas toaukse ja võttis jöh-widega täidetud sohwal istet.

„Sul pole tüdrukut majas, Kort Ohlsen,“ algas ta. „Kõhe näha.“

Ohlsen kehitas tummalt õlgu.

Triin-Mleid pajatas edasi:

„Wana Gepe oli ju muidugi loll. Aga täitja ilma naisterahwata pole talus korda. Sellepärast tahtsin sulle nõu anda, Kort Ohlsen, kas sa ei lepiks mõni aeg minu teenijatega?“

„Sa tead sama hästi kui mina, et minu tee-nijad minu majja ei tule,“ vastas Ohlsen.

„Ohoo! Seda tuleks katsuda! Üht ei taha ma ju jalata, Kort Ohlsen, müüd alles õpid oma sõpru tundma.“

„Minul sõpru ei ole.“

„Jah, kui sa neid ei taha näha, kes sinuga hästi mõtlewad! Või ei wiibi ma praegu mitte siin sinu majas, Kort Ohlsen?“

„Mul oleks kahju, kui su käik sinu wahc-lorra asunduse elanikkudega ära rikuks.“

„Kui mina inimesest lugu pean, tead, siis ei küsi ma, kas see inimestele meeldib või ei meeldi.“

Ei taha ma aga seda ta jalata, umbusklik et ja oled, Kort Ohlsen. Sõpradel on õigus usaldust nõuda."

Kort Ohlsen katkestas ta kõne.

"Sellepärast tulid ja? — Ah nii, nii! — Nra siis näe waewa. Teie ei kuule midagi, ei ei kullawanem ega süa."

Ta tõusis ja jätkas:

"Võib olla, te teete mu elu siin väljapanatamatuks, võib olla ma wiskau kõik see kreppli siis teile jalgade ette ja lähen nagu mu eelkäijadki üle mere —"

"Ei, ei!" tõrjus Triin-Mleid.

"— aga wälja lobiseda, mida ma wälja lobiseda ei taha, nii kaugele te mind ei saa — ja kui te mind kas wõi hõõguwatel sütel küpetate!"

"Sa mõistad mind täitja walesti, Kort Ohlsen." Triin-Mleid pani oma käed ta käewarrale, rääkis taja ja tähendusrikkalt. "Mina ei taha midagi teada sellest, millest waikid. Ja ma ei pea kellegi wähem lugu, kes, sest et tal weri ja mitte wesi soontes woolab, mitte sirgesti ei ole eluist läbi käinud. Ei, ei ma sinust seda oleta, seega see põhjus ongi, miks ma siin usaldan. Sa imestad, et ma sellaseid mõtteid wäljendan. — Aga mõtle waid järele. Täiswerd tüdruk, kes elu järele jämutseb — mis meie naiste meelest elu on — ja siis tulewad ta sugulased ja sokutawad ta wanale mehele sellepärast, et see on rikas taluomanik! Tead, kuidas sellane petetud naine oma südamas mässab, kui asjast aru saab? — Ja kui mees siis sureb ja ta leib seisab üksi suures talus, noor kari mehi ta ümber, kes rikast talu ihkawad nagu hangid kaanalis õnge otta pandud kärbsed — kas wõid talle siis pahaks panna, et tal igatsus tõuseb täieliku mehe järele, kes teab, mis tahab ja oma tahte järele käib, ilma et mõtleks, mis teised ütlewad? — Kui mul õnn oleks seefugust leida, mina ei arwestaks mitte, kui palju kildusid ta on järele jätnud üle inimeste ja asjade käies. — Willele ja mõtled, Kort Ohlsen?"

Ohlsen oli kulunud kipra tõnmanud ja waltis nende alt tähhjusesse. Ta käewarst seisis liikumatult Triin-Mleidi käte all.

"Rahju, et oled naisterahwas."

"Miks? — Kas ei wõi naisterahwas sama ustawalt sõprust pidada kui mees?"

"Mina naigi ei usalda, Triin-Mleid Kreimeier."

Triin-Mleid naeris oma heledat, pehmet naeru.

"Naisterahwaid on nii mitmesuguseid kui lillesid aasjal — kibwtiseid ja parandawaid. Pead neid waid üksteisest ostama lahutada, Kort Ohlsen. Tee katset, ja ja leiad: Triin-Mleid Kreimeierit wõid ja usaldada. Selle juures ole kindel."

Ta õitsen nägu seisus just tema näo ees, ta juuksed peaaegu puudutasid teda, igatsen tahe põles ta silmis.

Ohlseni liigutas see nähtus kui juba millegi läbielatu kordamine. Peaaegu tujukalt pööras ta pea kõrwale ja tõmbas oma käewarre tagasi.

Triin-Mleid mõistis kohe, et siin piir oli.

"Sa pead oma lugupidamise ajumikkude keskelt jälle tagasi wõitma, Kort Ohlsen," ütles ta asjalikult ja rahulikult. "Sinna poole peame kõigest jõust püüdma. Kui su elu aga siin üksikus talus muutub liig üksikaks, wõi kui sulle waja on aitaajat fätt, siis tule Kreiemile. Seal oled ja alati teretunud."

See seltsimehe lihtne südamlikkus peitus ta sõnade toonis, ja wastu tahtmist liigutasid nad Kort Ohlseni ütsinduses ja meelelibeduses tardinud südant. Ta andis Triin-Mleidile fätt.

"Igal juhtumisel tänan ma sind su hea tahte eest."

"See on mul tõesti, Kort Ohlsen. Selle peale mõtle alati."

Weel läwel nokutas leib Ohlsenile lahkesti pead. Siis kadus ta walge nägu nowembripäewa hallusesse.

Sügawas mõttes läks Kort Ohlsen töötama sulase juure tagasi. Lütterjaan silmitses teda wargli ja kõhatas.

"Oleksin ma katoliiklane, müüd lõõksin ma eusele kolm risti ette."

"Mis ja sellega arwad?" küsis Ohlsen waljusti.

"Niisama," wastas Lütterjaan wenitades. "Noh jah, olgu minuqipärast."

8.

Junge oli ketrustoaist koju tulnud, segane omas helewuses ja purustatud oma wäljapanatamatus walus. Nii suur oli ta walu, et lämmatas hirnui ta südames. Wiimjena, üsna üksi, läks ta koduminekate rongis pimedat küllateed mööda, kõrwus ifka weel Lütjendammi elanikkude segiläbi kajawad kõned, mis tõestajid Kort Ohlseni süüdi.

(Järgneb).

Tõtt ja nalja.

Päewawargad Jaan ja Juhan seisawad Tartu kiwisillal. Jaan hammustab praegu ostetud suitsuworsti ja ütleb:

„Juhan, annan sulle mõistatuse lahendada. Mis sa arwad, milline wahe on minu suitsuworsti ja kiwisilla wahel?“

„Noh, kust wõin mina seda teada.“

„Noh, et sa mu sõber oled, siis ütlen sulle seda: kiwisillast käiwad kõik üle, minu suitsuworstist aga, saad aru, ei käi midagi üle!“

*

„Mõistatage, kes ma olen. Teenin raha, aga midagi ei tee!“

„Mõni mõistatus! Seda teab ju iga laps — olete parlamendi liige!“

*

„Pean maksma 2500 marka selle eest, et söimasin jürit härjaks. Eelmine kord maksin ainult 1500 marka.“

„See pole ime. Teate ju isegi, et liha wiimasel ajal on kallimaks läinud!“

Hauakiri.

Chicagos seisab uuesti asutatud surnuaias üks matusepaik, mille külge on kinnitatud wiis pronkstahwlikest. Neile tahwlikestele on kirjutatud:

„Siin puhkab Milli Pepp, John Bakeri esimene naine.“

„Siin puhkab Anna Smith, John Bakeri teine naine.“

„Siin puhkab Bebe Samuels, John Bakeri kolmas naine.“

„Siin puhkab Catharine Corde, John Bakeri neljas naine.“

„Siin puhkab John Baker wiimaks rahu...“

Maailm on ümargune.

Tallinnlane oli kõwasti wintis ja waarus kodu poole. Wiimaks jäi ta ühe maja ette kaugelt seisma. Ööwaht nägi seda, läks ta juure, pani käe ta õlale ja küsis temalt, mis ta siin täna wal ootab.

„Kogu täna w liigub minu ümber ja minust mööda ja mina ootan siin, kuni mu korter siia jõuab, et saaksin ukse lahti teha!“

Milline ots.

Talumees jääb trammi ette imestades seisma ja küsib:

„Tea, mis sihuke sõit kua peaks maksma?“

Naiskondlik: „10 marka ots?“

Talumees: „Alumine wõi ülemine?“

Tabaw.

Peet ja Kana, mõlemad tüsedad herrad, kohtawad täna wal. Kana naljatab: „Kui niisugune peet ära keeta ja katki lõigata, kui palju saaks siis küll salatit!“

Peet wastas: „Parajasti niipalju, et jätkub sihukesele kana söömiseks!“

Naiselik.

„Kas sa ei karda, et warblased ilusatele kirs-sidele, mie sul kübaral on, kallale kipuwad?“

„Miks? Kui sina minu seltsis wiibid, siis pole mul vähematki karta!“

Abi.

Kui poksija koju tuli, wõttis ta noor naisuke rõõmust särades wastu.

„Mõtle ometi, noor klawerikuntsnik siit kõrwalt oli praegu siin ja tegi oma esimese wisiidi. Tund aega oli ta siin. Oh, millised toredad mustad silmad ja milline ilus nägu tal on. Pead teda tundma õppima!“

„Muidugi: „Seda ma tean kohe,“ ütles poksija.“

Kümne minuti pärast tuli ta jälle tagasi.

„Noh,“ küsib naine, „kuidas ta sulle meeldib? Ilusad silmad, mis? Ja ilus nägu?“

„Ta on pisut muutunud,“ ütles poksija. „Ta silmad on nüüd sinised ja nägu tal üldse enam ei olegi!“

Sugulus.

Herra Kukk on rongist maha jäänud ja peab õõseks jääma wõrastemaija. Hommikul näeb ta, et on maganud surnud lutikal. Herra Kukk on wihane. Paks peremees naeratab:

„Tõsi küll, see on väga piinlik, mu herra — aga see lutikas oli ju surnud ja ei wõinud Teid sellepärast enam tülitada.“

„Seda küll. Wana ema mind tõesti enam ei tülitanud — aga ta paljud sugulased ja omak-sed, kes teda leinasid!“

TELLIMISE HINNAD:

Aastas (24 nr.nr.)	Mk. 750.—
1/2 „ (12 nr.nr.)	400.—
1/4 „ (6 nr.nr.)	225.—
1 kuus (2 nr.nr.)	80.—
Üksiknumber	40.—

Toimetaja: P. GRÜNFELDT.

Wäljaandja: K. o. -ü. „ARENG“.

TALITUSE AADRESS:

Tallinn, Müüriwahe tän. nr. 16

(uks B Laenuwanga majas).

Telefon 12-53.

KUULUTUSTE HINNAD:

1/1 lhk. M. 3500.—	1/4 lhk. M. 900.—
1/2 „ „ 1750.—	1/8 „ „ 450.—
1/3 „ „ 1200.—	1/16 „ „ 225.—

Tekstis 50% kallim.

Tellimisi wõtawad wastu kõik postkontorid, raamatukauplused ja „Romaani“ esitused.

Wastutaw toimetaja P. Grünfeldt.

Wäljaandja kirjastus-õfatsühisus „Areng“.

Trükitud „Edu“ trükitojas E. Kompassi t. 40, Tallinnas.

mes Jõul, A. Ilwes, Arnold Kiple, W. Korn, P. Karro, R. Müller, Joh. Niggol, L. Nie-laender, O. Nööp, Arnold Neostus, W. Nööp, Johannes Pokats, Hedwig Puijat, A. Pantelejew, F. Reiljan, Astrid Ratnik, H. Reinwald, R. Solba, W. Solba, Leonhardt, Tobber, P. Trautmann, K. Tamman, Herta Türk, Silwia Tulff, Martin Warik, Alice Walentin.

Pärnust: R. Anderson, W. Blumann, Elm. Bachson, Meta Ehrstein, Meta Holm, A. Janson, Juurikas, H. Karotom, K. Kahw, Tamara Kommison, J. Kiwi, Paul Kangur, A. Kase, E. Kewardt, G. Kase, Milda Küng, Joh. Klaassen, Alfred Lõhmus, E. Madisson, A. Luhar, Joh. Lewand, Joh. Midri, A. Miller, E. Medens, A. Mänd, S. Nigol, Elise Ostrow, J. Pokk, M. Pokk, S. Palu, K. Põltsam, J. Pillenberg, J. Palk, G. Reinhold, H. Reimann, E. Raid, H. Rohske, Herbert Roger, E. Sirk, Joh. Sepp, L. Tugetam, B. Toomväli, K. Tutt, Richard Waher, Linda Warm, A. Wanatoa.

Rakwerest: H. Habicht, Gustaw Elhi, Wold. Kadak, Kessi Ats, Bernhard Kruusmann, Fritz Kask, W. Leinfeldt, Meriskout, E. Mikkelson, Alfred Oiglane, M. Põiklik, K. Põiklik, W. Põiklik, O. Riisberg, E. Riisberg, F. Riisberg, J. Rosnikoff, Alma Sass, Felix Tenneberg, Ulrich Tenneberg, H. Willo, Ernst W. W., Wlasowa, A. Willot.

Narwast: Edgar Greenberg, A. Kukke, Karin Kärbin, B. Sarap, J. Sakh, K. Sakh, J. Janson.

Walgast: Ed. Allas, Aino Kiwirähk, K. Kask, A. Kroon, K. Kroon, Joh. Kroon, Alwine Kroon, A. Peterson, R. Hiir, A. Luuis, L. Morgenroth, A. Leppik, A. Mölder, Arnold Osolin, Th. Peltser, K. Purask, A. Ristkok, Irene Ruga, Mari Simson, Holmes Scherlok, A. Schulzenberg, Johanna Schulzenberg, W. Treumuth, Ella Tännä, Max Unt, H. Wilist, Arn. Wiiding.

Wõrust: E. Keiss, Arn. Kangur, Diana Kornel, J. Kilk, Joh. Palmann, A. Reinbush, Ferd. Trumm, Osw. Reinbusch.

Tapalt: I. Adel, W. Treiman, H. Beimann, Epe, K. Juul, A. Jantra, Aleks. Just, Kuku, Hilda Kiwirähk, H. Kaasik, S. Lauton, B. Luuk, B. Labi, E. Luuk, H. Mikkin, H. Noormets, H. Pütsepp.

Laupalt: G. Alt. Kihelkonnalt: W. Alwens. **Kärstnast:** Hendrik Adamson, Erna Wernoff, Wiktor Nerm. **Märjamaalt:** E. Anderson. **Wägewalt:** Lya Aumees. **Abjast:** Endel Mägi, K. Wolmar. **Kohtla Järwelt:** Alga Aase, Walentin Kerwer, J. Schneider. **Mõisakülast:** Jenny Brock, E. Glück, J. Glück, W. Lillienblatt, Herbert Waher. **Arukülast:** Joh. Bach. Pauline Bach. **Adawerest:** Lilli Muuk, Joh. Muuk. **Kloostri-**

Art. Blumberg. Aegwiidust: O. Buström. Joh. Reinke. **Sadalast:** Willem Dawel. **Keilast:** A. Eermann, A. Kutpri. **Waiwara:** Leyda Eemann, Anny Siren. **Aserist:** Lola Einberg. **Toilast:** Th. Eljas, Linda Pilstok. **Kil. Nõmmelt:** Joh. Grents, M. Jürwetson, T. Karpa, E. Lombak, Em. Rossmann. **Hagerist:** Rud. Gutmann, P. Jänes, A. Kasendorf. **Ristikükülast:** E. Grents. **Sindist:** A. Janson. **Kurist:** Hermann Krummast. **Mäelt:** Rich. Kelder. **Hiiu Kärldast:** Adam Kiindok, Alide Kiindok. **Magda Tarning. Nehatust:** Adolf Kiwikangur, Walter Pohla. **Riisiperest:** Alide Hendrikson, Leeni P., R. Pilberg, Helmy Willenthal. **Lehtsest:** Ellen Hitsenberg, Elise. **Kõnnust:** Ew. Heinson. **Nõmmelt:** Wold. Jackbet, H. Lippe, A. Mängel, Karin Presraud, Alma Seljama, Johanna Söer, R. Tiiskur. **Haapsalust:** Wold. Kiwisto, E. Sooman. **Rannamõisast:** O. Kallas. **Kuremäelt:** Joh. Kangur, Ülo Rimpel. **Lellest:** Hans Koppel, Endel Rämmal, Herbert Timberg. **Tahkurannast:** B. Koolmann. **Rõngust:** J. Kuigo, Ernst Tobber. **Kasarist:** K. Lemmegas. **Mustweest:** G. Kõiw, Erna Martin. **Jõgewalt:** M. Tiidur. **Wiljandist:** Ida Litter, E. Mikkelson, Ilmar, Parik, E. Neumann, A. Tuuts, Wilma Weinthal, Mary Weinthal. **Kuresaarest:** A. Nellis, D. Tarkpea. **Paldiskist:** Alfred Lunter. **Auwerest:** M. Laane, Robert Tropp. **Falamuselt:** M. Lõoke, Julius Reinweg, Oswald Reinweg. **Põltsamaalt:** T. Männik, Rob. Rääts. **Kohilast:** Natalie Mikker. **Torist:** Miil, E. Tiik, H. Weekoha. **Raplust:** E. Keigla, A. Tüür, E. Tõnisson. **Wõhmalt:** Alma Matz. **Petserist:** Erich Mülbach, A. Walentin. **Kadrina:** H. Olla. **Jõhwist:** Hans Palkmann. **Häädemeestest:** Anny Puusaar. **Sondast:** Alwine Pedriks, P. Puurmann, Hilda Puurmann. **Walgutalt:** Fr. Uibopuu. **Tõstamaalt:** Agnes Pärn. **Paidest:** Jaan Prakmann. **Amblast:** H. Paggi. **Saardest:** Ed. Rossmann. **Otepäält:** Leo Rääk, Joh. Sohwa, Kalju Saar, Koit Saar. **Laupast:** R. Rikken. **Kabalast:** Leo Rikken. **Tarwastust:** Rosson. **Sauelt:** E. Sastok. **W. Maarjast:** M. Tooming. **O. Tooming. Türlit:** H. Teder. **Paluperast:** Lygia Tulff. **Rakest:** M. Walentin. **Aserist:** T. Weigel. **Wändrast:** Leeni Paulus. **New Yorkist:** Heinrich Loikant.

Neist wõitsid loosimisel: 1) 1 aastakäik „Romaani“ 1927 a. — J. Janson, Narwas, Westerwalli tän. 32; 2) 1 aastakäik 1927 a. — Joh. Reinke, Aegwiidust; 3) J. Barbaruse „Kolmnurk“ — Heinrich Loikant, New Yorkist, 25 South str. Bos 285.

„Romaani“ talitus.

„RAHWALEHT“ uuel teel.

„Rahwaleht“ ei seisa ühegi erakonna teenistuses. Ta võib tõtt ütelda igapähele suu sisse, tuues päewawalgele kõigi seltskonnakihtide warjuküljed.

„Rahwaleht“ ilmub kolm korda nädalas (teisipäew, neljapäew ja laupäew). Ta on aja-leht noile, kel aega või raha ei jätku päewalehtede lugemiseks. Kõik, mis ilmas sünnib huwitawat ja põnewat, peegeldub „Rahwalehes“ sõnas ja pildis.

„Rahwaleht“ on nüüd täienenud uute wärskete jõudude poolest. Sisu kui ka wälj-muses tahab toimetus anda „Rahwalehele“ tüsedamat ilmet, erilist rõhku pannes päewa-uudistele — niihästi wälis- kui ka kodumaistele — ning kohalikkudele sõnumitele. Kuna „Rahwaleht“ ilmub warom toistest, siis saab ta wärskeid uudised ära tuua esimesena, enne õhtuseid päewalehti. Endiselt toob „Rahwaleht“ ka kohtusõnumeid, mis kui elupeegel, on laialdast lugejaskonda alati huwitanud.

„Rahwalehes“ leiab lugeja kõik, mis ta seni asjata teistest lehtedest on otsinnud. Igawatel targutustel pole „Rahwalehes“ ruumi. Tema romaanid ja jutud on alati kaasakis-kuwad ja põnewad.

Nüüdsest peale ilmub „Rahwalehes“ ühel aja kaks põnewat romaani, kõrwuti ühises joonealus. Romaaniosa võib igast numbrist wäljalõigates kokku kõita. Lugejaid, kes järje-kindlalt romaanid wälja lõiganud, saawad neist omaette ilusa raamatu.

„Rahwaleht“ toob tulusaid näpunäiteid majapidamises: igas numbris oma naljanurk. „Rahwalehes“ ilmuvad ka huwitawad kirjeldused meie minewikust, sada aastat tagasi.

Ühtlasi püüab „Rahwaleht“ igas numbris tuua kümmekond pilti — päewasündmusi nende kaudu rohkem selgemal kujul esitades. Kohalikkude sündmuste pildistamiseks on ametis oma alaline päewapiltnik.

„Rahwalehe“ toimetus ja talitus asuwad

Tallinnas, Suur Karja tänow nr. 2. Telef. 2-81.

Rahwaleht maksab postiga koju kätte saates 180 mrk. weerandaastas, 60 mrk. kuus. Tellimiseraha võib ka postmarkides saata. Tellimisi wõtawad wastu kõik postiasutused ja teised lehtede tellimiste wastuwõtjad. Loodame, et „Rahwaleht“ Teie alaliseks sõbraks jääb.

„Rahwalehe“ toimetus ja talitus.

„Naisterahwa Elu“,

ilmudes 5. aastakäiku, on wanem ja wäärtuslikum eriajakiri: hulga moe-mudelite ja eriti walitud sisuga, suures kaustas, mitmewärwilises trükis ja heal kirjutuspaberil. „Naisterahwa elu“ on wõrdne ainult pa-remate wäljamaa eriajakirjadega ning on ajajooksul wäljakujunenud wastawamaks naiste olulisematele huwidele. — Tellijatele antakse tasuta kaasandeid ja alandatud hinnaga (eriõppeasutustes walmistatud) lõikeid moemudelitele ja käsitöömustreid.

Suure poolehoiu ja lugejaskonna tõttu awanes 5. aastakäigul wõi-malus alandada hinda. Üksiknumber maksab 50 m., postiga: weerand-aastas 150., poolaastas 250. ja aastas 500 m. Tellimised loetakse tellijate huwides mitte kuude, waid tegelikult ilmunud numbrite järele. Tellimine 1927 a. peale kestab edasi. Tellimisi wõtawad wastu kõik wabariigi pos-tiasutused.

Müügil ajalehemüüjatel, raamatukauplustes ja raudteejaamade raamatukappides.

„Naisterahwa Elu“ weebruari kuu nr. (Nr 1—2) sisaldab 58 uusimat ja ilusaimat Pariisi moekawandit 1927 a. suwe jaoks ja peale selle sisuks hulk huwitawat lugemisainet.

NB. Meie saadame ühe „Naisterahwa Elu“ aastakäigu hinnata sellele, kes muretseb 6 uut aastatellijat (ehk 10 poolaasta) otsekohe talitu-selt (aadressil: „Naisterahwa Elu“ Tallinn).